



Europos Sąjungos
Taryba

Briuselis, 2016 m. birželio 28 d.
(OR. en)

10715/16

LIMITE

CFSP/PESC 543
CSDP/PSDC 395

PRANEŠIMAS

nuo: Tarybos generalinio sekretoriato

kam: Delegacijoms

Dalykas: Visuotinė Europos Sąjungos užsienio ir saugumo politikos strategija

Delegacijoms priede pateikiama visuotinė Europos Sąjungos užsienio ir saugumo politikos strategija, taip pat Sąjungos vyriausiosios įgaliotinės užsienio reikalams ir saugumo politikai įžanginis žodis ir visuotinės strategijos santrauka.

Sąjungos vyriausiosios įgaliotinės užsienio reikalams ir saugumo politikai
ir Europos Komisijos pirmininko pavaduotojos

FEDERICOS MOGHERINI ĮŽANGINIS ŽODIS

Suabejota net tik mūsų Sąjungos tikslu, bet ir jos buvimu. Tačiau mūsų piliečiams ir pasauliui reikia kaip niekad stiprios Europos Sąjungos. Mūsų didelis regionas pasidarė ne toks stabilus ir mažiau saugus. Tiek ES, tiek kitas šalis apėmusios krizės daro tiesioginę įtaką mūsų piliečių gyvenimui. Šiuo išbandymų laikotarpiu tvirta Sąjunga yra ta Sąjunga, kuri mąsto strategiškai, vadovaujasi bendra vizija ir veikia išvien. Tai kaip niekad aktualu po Jungtinės Karalystės referendumo. Iš tiesų turėsime persvarstyti mūsų Sąjungos veikimo būdus, tačiau puikiai žinome, ko turime siekti. Žinome savo principus, interesus ir prioritetus. Nėra laiko nežinomybei – mūsų Sąjungai reikia strategijos. Reikia bendros vizijos ir bendrų veiksmų.

Nė viena iš mūsų šalių nėra pajėgi ir neturi pakankamai išteklių, kad galėtų viena pati kovoti su šiomis grėsmėmis ir pasinaudoti šiuo metu esančiomis galimybėmis. Tačiau beveik pusę milijardo piliečių turinčios Sąjungos potencialui neprilygsta niekas. Mūsų diplomatinis tinklas yra platus ir gerai išplėtotas visose pasaulio vietose. Esame trečia didžiausia ekonomika pasaulyje. Beveik kiekvienoje pasaulio šalyje esame svarbiausi prekybos partneriai ir didžiausi užsienio investuotojai. Visi kartu investuojame į vystomąjį bendradarbiavimą daugiau nei likusios pasaulio šalys kartu sudėjus. Vis dėlto taip pat aišku, kad dar neišnaudojame viso šio potencialo. Didelė dauguma mūsų piliečių supranta, kad turime kartu prisiimti atsakomybę už savo vaidmenį pasaulyje. Visų mano vizitų metu mūsų partneriai tikisi, kad Europos Sąjunga imsis pagrindinio vaidmens, be kita ko, užtikrins saugumą pasaulyje. Tik dirbdami kartu ir vieningai užtikrinsime, kad būtų patenkinti mūsų piliečių poreikiai ir mūsų partnerystės būtų veiksmingos. Būtent toks yra visuotinės Europos užsienio ir saugumo politikos strategijos tikslas.

Strategija yra visuotinė ne tik geografinė prasme, šis žodis apima ir strategija skatinamą įvairių sričių politiką ir įvairias priemones. Strategijoje daug dėmesio skiriama kariniams pajėgumams ir kovai su terorizmu, taip pat darbo galimybėms, įtraukioms visuomenėms ir žmogaus teisėms. Joje nagrinėjami klausimai, susiję su taikos kūrimu ir valstybių bei visuomenių atsparumu Europoje ir kaimyninėse šalyse. Europos Sąjunga visada didžiavosi savo švelniąja galia – toliau laikysimės šios praktikos, kadangi esame geriausi šioje srityje. Vis dėlto, atsižvelgiant į kintančią padėtį, nebepakanka to, kad Europa naudotųsi tik civiline galia. Pavyzdžiui, Europos Sąjunga šiuo metu vykdo septyniolika karinių ir civilinių operacijų – po Europos taikos ir saugumo (mūsų pačių ir mūsų partnerių saugumo) vėliava tarnauja tūkstančiai vyrų ir moterų. Europai reikia tiek švelniosios, tiek kietosios galios.

Strategijoje puoselėjamas Europos Sąjungos strateginės autonomijos plataus užmojo tikslas. Tai būtina siekiant propaguoti bendrus mūsų piliečių interesus, mūsų principus ir vertybes. Tačiau žinome, kad tokie prioritetai geriausiai įgyvendinami veikiant kartu. Be to, jie geriausiai įgyvendinami pasitelkiant tarptautinę taisyklėmis ir daugiašališkumu grindžiamą sistemą. Dabar ne laikas imtis pasaulio policininkų ar vienišų karių vaidmens. Mūsų užsienio ir saugumo politika turi būti valdomas visuotinis spaudimas ir atsižvelgiama į vietos dinamiką, ji turi būti pajėgi įveikti supervalstybes ir vis stiprėjantį tapatybės susiskaidymą. Mūsų Sąjunga sieks stiprinti mūsų partnerius. Toliau stiprinsime transatlantinius ryšius ir savo partnerystę su NATO, kartu taip pat sieksime įtraukti naujų subjektų ir nagrinėsime galimybes taikyti naujas bendradarbiavimo formas. Investuosime į regioninės tvarkos sistemą ir į bendradarbiavimą regionuose ir tarp jų. Skatinsime reformuoti pasaulinį valdymą, kuriuo būtų galima išspręsti šio XXI a. problemas. Dirbsime praktiškai ir principingai, dalydamiesi visuotiniais įsipareigojimais su savo partneriais ir prisidėdami prie jų galių stiprinimo. Patirtis parodė, kad mūsų kaimynų ir mūsų partnerių trūkumai yra ir mūsų pačių trūkumai. Todėl investuosime į abipusiai naudingus sprendimus ir nustosime vadovautis iliuzija, kad tarptautinė politika gali būti tik vieno nugalėtojo žaidimas.

Visa tai bus labai naudinga kiekvienai mūsų valstybei narei ir kiekvienam mūsų Sąjungos piliečiui. Visi šie tikslai gali būti pasiekti tik iš tikrųjų vieningoje ir įsipareigojusioje Europoje. Visų mūsų kultūrų suvienijimas mūsų bendriems tikslams pasiekti ir mūsų bendriems interesams užtikrinti yra ne tik kasdienis uždavinys, bet ir mūsų didžiausia stiprybė – įvairovė daro mus stipresnius.

Iš tiesų mūsų interesai yra bendri Europos interesai – juos galima užtikrinti tik bendromis priemonėmis. Todėl esame bendrai įsipareigoję dar labiau sustiprinti savo Sąjungą. Europos gyventojams reikia, kad mūsų valstybės narės siektų bendro tikslo ir kad vykdant visų sričių politiką jos veiktų kartu. Nestabiliam pasauliui reikia labiau pasitikinčios ir atsakingos Europos Sąjungos, jam reikia į išorę orientuotos bei perspektyvios Europos užsienio ir saugumo politikos. Šia visuotine strategija vadovausimės kasdieniame savo darbe formuodami Sąjungą, kuri iš tikrųjų patenkintų savo piliečių poreikius, viltis ir lūkesčius, Sąjungą, grindžiamą 70 metų sėkmingai trunkančia taika, Sąjungą, kuri būtų pajėgi prisidėti prie taikos ir saugumo mūsų regione ir visame pasaulyje.

SANTRAUKA

Mums reikia stipresnės Europos. Mūsų piliečiai nusipelno būtent tokios Europos, ir būtent tokios Europos tikisi pasaulis.

Gyvename egzistencinės krizės tiek Europos Sąjungoje, tiek už jos ribų laikais. Mūsų Sąjungai iškilo pavojus. Abejojama mūsų Europos projektu, užtikrinusiu beprecedentę taiką, klestėjimą ir demokratiją. Rytuose pažeista Europos saugumo tvarka, o terorizmas ir smurtas yra itin opi problema Šiaurės Afrikoje ir Artimuosiuose Rytuose, taip pat pačioje Europoje. Kai kuriose Afrikos dalyse ekonomikos augimo tempas vis dar atsilieka nuo demografinių pokyčių tempo, įtampa saugumo srityje Azijoje didėja, o dėl klimato kaitos atsiranda vis daugiau nestabilumo. Tačiau šie laikai taip pat yra ir didžiulių galimybių laikai. Pasaulinis ekonomikos augimas, judumas ir technologinė pažanga kartu su mūsų tvirtėjančiomis partnerystėmis suteikia mums galimybę klestėti ir sudaro sąlygas kuo daugiau žmonių išsivaduoti iš skurdo ir gyventi ilgiau bei laisviau. Šiame daug pastangų reikalaujančiame, labiau tarpusavyje sujungtame, prieštaringesniame ir sudėtingesniame pasaulyje savo keliu eisime remdamiesi savo bendrais interesais, principais ir prioritetais. Tvirtai laikydami Sutartyse įtvirtintų vertybių ir remdamiesi daugybe savo privalumų bei istorinių pasiekimų būsime vieningi kurdami stipresnę Sąjungą, atliekančią savo kolektyvinį vaidmenį pasaulyje.

1. Mūsų bendri interesai ir principai

Europos Sąjunga propaguos *taiką* ir garantuos savo piliečių ir teritorijos *saugumą*. Vidaus ir išorės saugumas yra vis labiau persipynę: mūsų saugumas namuose priklauso nuo taikos už mūsų sienų.

ES užtikrins, kad jos žmonių *gerovė* vis didėtų. Gerovė turi būti bendra ir tam būtina, kad visame pasaulyje, įskaitant Europą, būtų įgyvendinti darnaus vystymosi tikslai. Sąjungos klestėjimas taip pat priklauso nuo atviros ir teisingos tarptautinės ekonomikos sistemos ir tvarių galimybių naudotis visiems bendrais pasauliniais ištekliais.

ES puoselės savo *demokratinų valstybių* atsparumą. Mūsų patikimumą ir įtaką išorėje lems tai, ar savo vertybių nuosekliai laikomės kasdieniame gyvenime.

ES propaguos *taisyklėmis grindžiamą pasaulinę tvarką*. Esame suinteresuoti skatinti sutartas taisykles, kad būtų tiekiamos visuotinės viešosios gėrybės ir padedama užtikrinti taiką ir tvarų pasaulį. ES propaguos taisyklėmis grindžiamą pasaulinę tvarką, kurios esminis principas – daugiašališkumas, o centrinė ašis – Jungtinės Tautos.

Vadovausimės aiškiais principais. Jie kyla tiek iš realistiško esamos strateginės aplinkos vertinimo, tiek iš idealistinio siekio toliau kurti geresnį pasaulį. Ateinančiais metais vykdydami išorės veiksmus vadovausimės principingu pragmatizmu.

Sudėtingesniame pasaulyje turime laikytis *vieningai*. Tik bendra tikros sąjungos įtaka gali užtikrinti saugumą, klestėjimą ir demokratiją savo piliečiams ir teigiamų poslinkių pasaulyje.

Pasaulyje, kuriame viskas tarpusavyje vis labiau susiję, ES *bendradarbiaus* su kitais. Sąjunga negali pasinaudoti pakeliamuoju tiltu, kad apsisaugotų nuo išorės pavojų. Siekdami skatinti savo piliečių saugumą ir gerovę ir apsaugoti savo demokratines valstybes, tarpusavio priklausomybę su visomis jos galimybėmis, iššūkiais ir baimėmis valdysime aktyviai dalyvaudami platesniame pasaulyje.

Prieštaringesniame pasaulyje ES vadovausis stipriu *atsakomybės* jausmu. Veiksime atsakingai visoje Europoje ir aplinkiniuose rytų ir pietų regionuose. Veiksime pasauliniu mastu, kad panaikintume pagrindines konfliktų ir skurdo priežastis ir skatintume žmogaus teises.

ES veiks kaip atsakingas pasaulinio masto suinteresuotasis subjektas, tačiau atsakomybe turi būti dalijamasi. Atsakomybė yra neatsiejama nuo mūsų išorės *partnerysčių* pertvarkymo. Siekdami savo tikslų bendradarbiausime su valstybėmis, regioninėmis įstaigomis ir tarptautinėmis organizacijomis. Dirbsime su savo pagrindiniais partneriais, panašių pažiūrų šalimis ir regioninėmis grupėmis. Stiprinsime savo partnerystes su pilietine visuomene ir privačiuoju sektoriumi, kurie yra itin svarbūs subjektai susietame pasaulyje.

2. Išorės veiksmų prioritetai

Siekdama propaguoti mūsų bendrus interesus, ES sieks penkių prioritetų, laikydamasi aiškių principų.

Mūsų Sąjungos saugumas. ES visuotinė strategija pradedama įgyvendinti namuose. Mūsų Sąjunga suteikė galimybę piliečiams džiaugtis precedento neturinčiu saugumu, demokratija ir gerove. Tačiau šiandien mūsų žmonėms ir teritorijai kelia pavojų terorizmas, hibridinės grėsmės, ekonomikos nestabilumas, klimato kaita ir energijos tiekimo nepatikimumas. Kad Europa galėtų puoselėti taiką ir užtikrinti saugumą savo teritorijoje ir už jos ribų, yra svarbus tinkamas užmojo ir strateginės autonomijos lygis. Todėl stiprinsime pastangas gynybos, kibernetinio saugumo, kovos su terorizmu, energetikos ir strateginių komunikacijų srityse. Valstybės narės turi nuo Sutartyse įtvirtintų savo savitarpio pagalbos ir solidarumo įsipareigojimų pereiti prie veiksmų. ES, glaudžiai bendradarbiaudama su savo partneriais ir visų pirma NATO, padidins savo indėlį į bendrą Europos saugumą.

Į rytus ir į pietus nuo Sąjungos esančių valstybių ir visuomenės atsparumas. Investicijos į valstybių, esančių į rytus nuo ES iki Vidurinės Azijos ir į pietus nuo ES iki Centrinės Afrikos, ir jų visuomenės atsparumą atitinka mūsų piliečių interesus. Pagal dabartinę ES plėtros politiką patikimas stojimo procesas, grindžiamas griežtomis ir teisingomis sąlygomis, yra esminis aspektas siekiant didinti Vakarų Balkanų šalių ir Turkijos atsparumą. Pagal Europos kaimynystės politiką (EKP) daug žmonių pageidauja kurti glaudesnius santykius su Sąjunga: mūsų ilgalaikis patrauklumas gali paskatinti pokyčius tose šalyse. Tačiau pirmenybė atsparumui teikiama ir kitose šalyse, dalyvaujančiose ir nedalyvaujančiose EKP. ES remia įvairius atsparumo užtikrinimo būdus, sutelkdama dėmesį į didžiausius trūkumus valdymo, ekonomikos, visuomenės ir klimato / energetikos srityse, taip pat plėtros veiksmingesnę Europai ir jos partneriams skirtą migracijos politiką.

Integruotas požiūris į konfliktus. Kilus smurtiniams konfliktams, kyla grėsmė mūsų bendriems esminiams interesams. ES praktiškai ir laikydamasi principų įsitrauks į taikos kūrimo veiklą ir skatins žmogiškąjį saugumą, laikydamasi integruoto požiūrio. Itin svarbu įgyvendinti visapusišką požiūrį į konfliktus ir krizes, nuosekliai naudojantis visomis ES politikos sritimis. Tačiau visapusiško požiūrio reikšmė ir apimtis bus plečiamos. ES veiks visuose konfliktų ciklo etapuose imdamasi skubių prevencinių veiksmų, atsakingai ir ryžtingai reaguodama į krizes, investuodama į stabilizavimą ir vengdama priešlaikinio pasitraukimo kilus naujai krizei. ES veiks įvairiais valdymo lygmenimis: tokie konfliktai kaip Sirijos ir Libijos apima vietos, nacionalinį, regioninį ir pasaulinį lygmenis – atitinkamai reikia ir reaguoti. Galiausiai, nė vieno iš šių konfliktų negalime išspręsti patys vieni. Tvarią taiką galima pasiekti tik sudarius visapusiškus susitarimus, grindžiamus bendromis, tvirtomis ir ilgalaikėmis regioninėmis ir tarptautinėmis partnerystėmis, kurias ES puoselės ir rems.

Bendradarbiaujamoji regioninė tvarka. Pasaulyje, kuris susiduria tiek su pasaulinio masto spaudimu, tiek su spaudimu vietos lygmeniu, išryškėja regioninės dinamikos vaidmuo. Savanoriškos regioninio valdymo formos suteikia valstybėms ir tautoms galimybę geriau spręsti probleminius saugumo klausimus, gauti ekonominės naudos iš globalizacijos, visapusiškiau išreikšti savo kultūrą bei tapatybę ir numatyti įtaką sprendžiant pasaulio reikalus. Tai yra esminis ES taikos ir vystymosi XXI amžiuje pagrindas ir todėl visame pasaulyje remsime regioninę bendradarbiavimo tvarką. Skirtinguose regionuose – Europoje, Viduržemio jūros regione, Artimuosiuose Rytuose ir Afrikoje, anapus Atlanto šiaurėje ir pietuose, Azijoje ir Arktyje – ES vadovausis konkrečiais tikslais.

Pasaulinis valdymas XXI amžiuje. ES yra įsipareigojusi laikytis pasaulinės tvarkos, grindžiamos tarptautine teise, užtikrinančia žmogaus teises, darnų vystymąsi ir ilgalaikę prieigą prie pasaulinių išteklių. Šis įsipareigojimas suprantamas kaip siekis pertvarkyti esamą sistemą, o ne tiesiog ją išsaugoti. ES sieks, kad JT būtų tvirta organizacija ir daugiašalėmis taisyklėmis grindžiamos tvarkos pagrindas, ir su tarptautinėmis ir regioninėmis organizacijomis, valstybėmis ir nevalstybiniais subjektais plėtos pasauliniu mastu suderintus atsakus.

3. Nuo vizijos prie veiksmų

Sieksime savo prioritetų nuosekliai pasinaudodami savo analogų neturinčiais tinklais, ekonomine įtaka ir visomis turimomis priemonėmis. Kad pasiektume savo tikslų, turime bendrai investuoti į patikimą, reaguojančią ir susietą Sąjungą.

Patikima Sąjunga. Patikimumas yra esminis aspektas siekiant atsakingai bendradarbiauti su pasauliu. ES patikimumas priklauso nuo mūsų vienybės, mūsų daugybės laimėjimų, mūsų ilgalaikio patrauklumo, mūsų politikos veiksmingumo ir nuoseklumo ir mūsų vertybių laikymosi. Stipresnė Sąjunga taip pat turi investuoti į visus užsienio politikos aspektus. Visų pirma investicijos į saugumą ir gynybą yra neatidėliotinos. Reikalingi visi įmanomi gynybos pajėgumai, kad būtų galima reaguoti į išorės krizes, stiprinti mūsų partnerių pajėgumus ir užtikrinti Europos saugumą. Valstybės narės išlieka suverenios priimti savo gynybos sprendimus, vis dėlto siekiant įgyti ir išlaikyti daugelį šių pajėgumų bendradarbiavimas gynybos srityje turi tapti norma. ES sistemingai skatins bendradarbiavimą gynybos srityje ir sieks sukurti tvirtą Europos gynybos sistemą, nes tai yra itin svarbu siekiant užtikrinti Europos teisę savarankiškai priimti sprendimus ir veikti.

Reaguojanti Sąjunga. Mūsų diplomatiniai veiksmai turi būti visapusiškai grindžiami Lisabonos sutartimi. Bendra saugumo ir gynybos politika turi tapti labiau reaguojančia politika. Reikėtų ieškoti galimybių užtikrinti tvirtesnę valstybių narių bendradarbiavimą, kuris galbūt atvertų kelią labiau struktūriškam bendradarbiavimui, visapusiškai išnaudojant Lisabonos sutarties galimybes. Vystymosi politika irgi turi tapti lankstesnė ir suderinta su mūsų strateginiais prioritetais.

Susieta Sąjunga. Turime labiau susivienyti vykdydami savo išorės politiką: valstybės narės turi labiau susisieti su ES institucijomis, o mūsų politikos vidaus dimensija turi būti labiau susieta su išorės dimensija. Tai ypač svarbu įgyvendinant darnaus vystymosi tikslus, migracijos ir saugumo politiką ir visų pirma kovojant su terorizmu. Be to, privalome sistemingai integruoti žmogaus teises ir lyčių aspektą į visus politikos sektorius ir institucijas.

Ši strategija grindžiama vizija ir užmoju sukurti stipresnę Sąjungą, norinčią ir galinčią daryti teigiamą poveikį pasaulyje. Mūsų piliečiai verti tikros Sąjungos, kuria skatinami mūsų bendri interesai veikiant atsakingai ir palaikant partnerystę su kitais. Dabar turime tai įgyvendinti veiksmams.

BENDRA VIZIJA, BENDRI VEIKSMAI: STIPRESNĖ EUROPA

Visuotinė Europos Sąjungos užsienio ir saugumo politikos strategija

Mums reikia stipresnės Europos. Mūsų piliečiai nusipelno būtent tokios Europos, ir būtent tokios Europos tikisi pasaulis.

Gyvename egzistencinės krizės tiek Europos Sąjungoje, tiek už jos ribų laikais. Mūsų Sąjungai iškilo pavojus. Abejojama mūsų Europos projektu, užtikrinusiu beprecedentę taiką, klestėjimą ir demokratiją. Rytuose pažeista Europos saugumo tvarka, o terorizmas ir smurtas yra itin opi problema Šiaurės Afrikoje ir Artimuosiuose Rytuose, taip pat pačioje Europoje. Kai kuriose Afrikos dalyse ekonomikos augimo tempas vis dar atsilieka nuo demografinių pokyčių tempo, įtampa saugumo srityje Azijoje didėja, o dėl klimato kaitos atsiranda vis daugiau nestabilumo. Tačiau šie laikai taip pat yra ir didžiulių galimybių laikai. Pasaulinis ekonomikos augimas, judumas ir technologinė pažanga kartu su mūsų tvirtėjančiomis partnerystėmis suteikia mums galimybę klestėti ir sudaro sąlygas kuo daugiau žmonių išsivaduoti iš skurdo ir gyventi ilgiau bei laisviau. Šiame daug pastangų reikalaujančiame, labiau tarpusavyje sujungtame, prieštaringesniame ir sudėtingesniame pasaulyje savo keliu eisime remdamiesi savo bendrais interesais, principais ir prioritetais. Tvirtai laikydamiesi Sutartyse įtvirtintų vertybių ir remdamiesi daugybe savo privalumų bei istorinių pasiekimų būsime vieningi kurdami stipresnę Sąjungą, atliekančią savo kolektyvinį vaidmenį pasaulyje.

1. VISUOTINĖ STRATEGIJA MŪSŲ PILIEČIŲ INTERESAMS REMTI

Mūsų interesai ir mūsų vertybės yra glaudžiai susiję. Vienas iš mūsų interesų – propaguoti mūsų vertybes pasaulyje. Tuo pat metu mūsų pagrindinės vertybės atspindi mūsų interesus. Taika ir saugumas, gerovė, demokratija ir taisyklėmis grindžiama pasaulinė tvarka yra esminiai interesai, kuriais remiamės savo išorės veiksmuose.

Taika ir saugumas

Europos Sąjunga remia taiką ir garantuos savo piliečių ir teritorijos saugumą. Tai reiškia, kad europiečiai, dirbdami kartu su partneriais, turi turėti būtinus pajėgumus apsiginti ir laikytis Sutartyse įtvirtintų savo įsipareigojimų dėl tarpusavio pagalbos ir solidarumo. Vidaus ir išorės saugumas yra vis labiau persipynę: norėdami saugiai jaustis savo šalyse esame lygiai taip pat suinteresuoti taika mūsų kaimyniniuose ir aplinkiniuose regionuose. Tai apima platesnį suinteresuotumą vykdyti konfliktų prevenciją, didinti žmonių saugumą, šalinti esmines nestabilumą lemiančias priežastis ir siekti daugiau saugumo pasaulyje.

Klestėjimas

ES užtikrins, kad jos žmonių gerovė vis didėtų. Todėl būtina skatinti ekonomikos augimą, darbo vietų kūrimą, lygybę ir saugią bei sveiką aplinką. Nors klestinti Sąjunga yra stipresnės Europos pasaulyje pagrindas, gerovė turi būti bendra, ir tam būtina, kad visame pasaulyje, įskaitant Europą, būtų įgyvendinti darnaus vystymosi tikslai (DVT). Be to, atsižvelgiant į tai, kad manoma, jog artimiausioje ateityje labiausiai pasaulio ekonomika augs už ES ribų, prekyba ir investicijos bus vis svarbesnis mūsų gerovės ramsčiai: Sąjungos klestėjimas priklauso nuo stiprios vidaus rinkos ir atviros tarptautinės ekonomikos sistemos. Esame suinteresuoti, kad rinkos veiktų sąžiningai ir būtų atviros, kad būtų nustatytos pasaulinio masto taisyklės ekonomikos ir aplinkos srityje, kad būtų užtikrintos tvarios galimybės naudotis visiems bendrais pasauliniais ištekliais atviros jūros, sausumos, oro ir kosminės erdvės keliais. Atsižvelgiant į skaitmeninę revoliuciją, mūsų gerovė taip pat priklauso nuo laisvo informacijos srauto ir pasaulinių vertės grandinių, kuriems palankias sąlygas sudarytų nevaržomas ir saugus internetas.

Demokratija

ES puoselės demokratijos savo šalyse atsparumą ir laikysis vertybių, kurios įkvėpė jos sukūrimą ir plėtojimą. Šios vertybės, be kita ko, yra pagarba žmogaus teisėms, pagrindinėms laisvėms ir teisinės valstybės principui bei jų propagavimas. Jos apima teisingumą, solidarumą, lygybę, nediskriminavimą, pliuralizmą ir pagarbą įvairovei. Mūsų patikimumą ir įtaką išorėje lems tai, ar savo vertybių mes nuosekliai laikomės viduje. Siekdami išsaugoti demokratijos savo šalyse kokybę, visose srityse – nuo migracijos ir prieglobsčio iki energetikos, kovos su terorizmu ir prekybos – laikysimės nacionalinės, europinės ir tarptautinės teisės. Likti ištikimiems savo vertybėms yra ne tik teisės, bet ir etikos ir identiteto klausimas.

Taisyklėmis grindžiama pasaulinė tvarka

ES propaguos taisyklėmis grindžiamą pasaulinę tvarką, kurios esminis principas – daugiašališkumas, o centrinė ašis – Jungtinės Tautos. Kadangi esame mažų ir vidutinio dydžio valstybių Sąjunga, mūsų bendras europinis interesas yra pasaulio akivaizdoje būti drauge. Pasinaudodami bendra savo įtaka galime propaguoti sutartas taisykles, kad pažabotume galios politiką ir padėtume kurti taikų, teisingą ir klestintį pasaulį. Ši faktą aiškiai iliustruoja susitarimas su Iranu dėl branduolinės programos. Tarptautinėje teisėje įtvirtinta daugiašalė tvarka, įskaitant JT Chartijos ir Visuotinės žmogaus teisių deklaracijos principus, yra vienintelis taikos ir saugumo Sąjungoje ir pasaulyje garantas. Taisyklėmis grindžiama pasaulinė tvarka išlaisvina visą klestinčios Sąjungos, kurios šalių ekonomika atvira ir kuri su visu pasauliu susieta tvirtais saitais, potencialą ir į tarptautinę sistemą integruoja demokratines vertybes.

2. PRINCIPAI, KURIAIS GRINDŽIAMI MŪSŲ IŠORĖS VEIKSMAI

Vadovausimės aiškiais principais. Jie grindžiami tiek realistišku strateginės aplinkos vertinimu, tiek idealistiniu siekiu toliau kurti geresnį pasaulį. Laviruodama tarp izoliacionizmo ir neapgalvoto intervencionizmo, ES įtrauks pasaulį, demonstruodama atsakomybę kitų atžvilgiu ir jautrų požiūrį į nenumatytus atvejus. Ateinančiais metais mūsų išorės veiksmai bus grindžiami principiniu pragmatizmu.

Vienybė

Šiame sudėtingesniame pasaulyje, kuriame vyksta pasaulinės galios pokyčiai ir kuriame galios išsisklaido, ES turi būti vieninga. Dar niekad nebuvo taip svarbu ir skubu siekti europiečių vienybės – tarp institucijų, valstybių ir tautų. Mūsų vienybei dar nebuvo iškilęs toks iššūkis. Kartu galėsime pasiekti daugiau, nei galėtų atskirai ar nekoordinuotai veikiančios valstybės narės. Nesama nacionalinių ir Europos interesų priešpriešos. Savo bendrus interesus užtikrinsime tik būdami vieningi ir veikdami išvien. Tik bendra tikros sąjungos įtaka gali užtikrinti saugumą, klestėjimą ir demokratiją savo piliečiams ir teigiamų poslinkių pasaulyje. Mūsų piliečių interesai geriausiai užtikrinami valstybių narių ir institucijų siekių bendrumu ir vieningais veiksmais kartu įgyvendinant nuoseklią įvairių sričių politiką.

Aktyvus dalyvavimas

Pasaulyje, kuriame viskas tarpusavyje labiau susiję, ES megs ryšius ir bendradarbiaus su kitais subjektais. Atsižvelgdama į pasaulines vertės grandines, nepaprastai sparčią technologinę pažangą ir didėjančią migraciją, ES visapusiškai dalyvaus pasaulinėje rinkoje ir kartu formuos taisykles, pagal kurias ji valdoma. Sąjunga negali tiesiog pakelti gynybinio tilto ir taip apsisaugoti nuo išorės pavojų. Bandydami pabėgti nuo pasaulio, tik prarastume galimybes, kurias toks tarpusavio ryšiais susietas pasaulis teikia. Tokie reiškiniai kaip aplinkos būklės blogėjimas ir išteklių trūkumas, taip pat tarptautinis nusikalstamumas ir terorizmas neturi sienų. Išorėje vykstančių reiškinų neįmanoma atsieti nuo vidaus reiškinų. Tiesą sakant, vidaus politikoje dažnai reaguojama tik į išorės veiksmų sukeltus padarinius. Tarpusavio priklausomybę – su visomis jos teikiamomis galimybėmis, jos keliamais uždaviniais ir iš jos kylančiomis baimėmis – suvaldysime aktyviai veikdami platesniame pasaulyje ir su juo bendradarbiaudami.

Atsakomybė

Pasaulyje, kuriame daugiau iššūkių, ES vadovausis stipriu atsakomybės jausmu. Nėra stebuklingos lazdelės, kuri išspręstų krizes: neįmanoma pateikti veiksmingų receptų, tinkamų problemoms spręsti kitose pasaulio vietose. Tačiau atsakingas dalyvavimas gali padėti pasiekti teigiamų pokyčių. Todėl veiksime greitai, kad užkirstume kelią smurtiniams konfliktams, būsime pajėgūs ir pasirengę atsakingai, bet kartu ir ryžtingai reaguoti į krizes, padėsime sudaryti susitarimus, už kuriuos atsakomybę prisiimtų vietos subjektai, ir įsipareigosime ilgam laikotarpiui. Visų pirma prisiimsime atsakomybę Europoje ir ją supančiuose regionuose, tuo pat metu vykdydami tikslinius veiksmus ir labiau nutolusiose vietose. Veiksime pasauliniu mastu siekdami šalinti pamatines konfliktų ir skurdo priežastis ir propaguodami žmogaus teisių nedalomumą ir visuotinumą.

Partnerystė

ES veiks kaip atsakingas pasaulinio masto suinteresuotasis subjektas, tačiau atsakomybė turi būti dalijamasi, todėl reikia dėti pastangas palaikant mūsų partnerystes. Propaguojant taisyklėmis grindžiamą pasaulinę tvarką, mūsų pamatinis principas bus bendra atsakomybė. Siekdami savo tikslų, sieksime bendradarbiauti su valstybėmis, regioniniais organais ir tarptautinėmis organizacijomis. Dirbsime drauge su savo pagrindiniais partneriais, panašių pažiūrų šalimis ir regioninėmis grupėmis. Partnerystės ryšiams užmegzti pasirinksiame subjektus, kurių bendradarbiavimas būtinas norint užtikrinti visuotines viešąsias gėrybes ir spręsti bendras problemas. Sustiprinsime partnerystes su pilietine visuomene ir privačiuoju sektoriumi, kurie yra itin svarbūs subjektai tarpusavio ryšiais susijusiame pasaulyje. Tai darysime pasitelkdami dialogą ir teikdami paramą, tačiau kartu naudodami ir labiau novatoriškas bendradarbiavimo priemones.

3. IŠORĖS VEIKSMŲ PRIORITETAİ

Siekdami užtikrinti savo bendrus interesus, laikydamiesi aiškių principų sieksime įgyvendinti penkis plačius prioritetus.

3.1 Mūsų Sąjungos saugumas

ES visuotinė strategija pradedama įgyvendinti namuose. Pastaruosius kelis dešimtmečius mūsų Sąjungoje piliečiams buvo užtikrintas beprecedentis saugumas, demokratija ir klestėjimas. Ateityje toliau remsimės šiais laimėjimais. Tačiau šiandien mūsų žmonėms ir teritorijai pavojų kelia terorizmas, hibridinės grėsmės, klimato kaita, ekonominis nestabilumas ir energijos tiekimo nepatikimumas. Europos vertybėms ir Europos gyvenimo būdui iššūkį meta baimės politika. Norint išsaugoti ir plėtoti tai, ką pasiekėme iki šiol, reikia esminių pokyčių. Siekdami užtikrinti savo saugumą, didinti klestėjimą ir ginti demokratiją, tapsime stipresni saugumo ir gynybos srityje, visapusiškai laikydamiesi žmogaus teisių ir teisinės valstybės principų. Savo tarpusavio pagalbos ir solidarumo įsipareigojimus turime paversti veiksmais ir turime labiau prisidėti prie Europos kolektyvinio saugumo, veikdami penkiomis kryptimis.

Saugumas ir gynyba

Kaip europiečiai, privalome prisiimti didesnę atsakomybę už savo saugumą. Turime būti pasirengę užkirsti kelią išorės grėsmėms, reaguoti į jas ir nuo jų apsisaugoti. Nors egzistuoja NATO, kurios užduotis yra ginti savo nares – kurių dauguma yra Europos šalys – nuo užpuolimo iš išorės, europiečiai turi būti geriau apsirūpinę, apmokyti ir organizuoti, kad galėtų reikšmingai prisidėti prie tokių kolektyvinių pastangų, o prireikus taip pat veikti autonomiškai. Kad Europa galėtų puoselėti taiką ir užtikrinti saugumą tiek viduje, tiek už savo ribų, svarbus yra tinkamas užmojo ir strateginio autonomiškumo lygis.

Europiečiai turi sugebėti apsaugoti Europą, reaguoti į išorės krizes ir padėti plėtoti mūsų partnerių saugumo ir gynybos pajėgumus; šias užduotis jie turi atlikti bendradarbiaudami su kitais. Be išorės krizių valdymo ir pajėgumų kūrimo, ES taip pat turėtų būti pajėgi padėti apsaugoti to paprašiusias jos valstybes nares ir savo institucijas. Tai reiškia, kad turime įvykdyti savo tarpusavio pagalbos ir solidarumo įsipareigojimus, be kita ko, sprendami ir vidaus, ir išorės dimensiją apimančias problemas, pavyzdžiui, terorizmo, hibridinių grėsmių, kibernetinio ir energetinio saugumo, organizuoto nusikalstamumo ir išorės sienų valdymo klausimus. Pavyzdžiui, bendros saugumo ir gynybos politikos (BSGP) misijos ir operacijos gali veikti išvien su Europos sienų ir pakrančių apsaugos pajėgomis ir ES specializuotomis agentūromis, kad būtų sustiprinta sienų apsauga ir jūrų saugumas siekiant išsaugoti daugiau gyvybių, kovoti su tarpvalstybiniu nusikalstamumu ir ardyti neteisėto gabenimo tinklus.

Kalbant apie kolektyvinę gynybą, daugumai valstybių narių pirminė struktūra ir toliau yra NATO. Tuo pat metu ES ir NATO santykiai neturėtų neigiamai paveikti tų valstybių narių, kurios nepriklauso NATO, saugumo ir gynybos politikos. Todėl ES stiprins bendradarbiavimą su Šiaurės Atlanto aljansu laikydamasi papildomumo bei sinergijos principų ir visapusiškai gerbdama abiejų organizacijų institucinę sistemą, įtraukumą ir sprendimų priėmimo autonomiškumą. Šiame kontekste ES turi būti sustiprinta kaip saugumo bendrija: Europos pastangos saugumo ir gynybos srityje turėtų suteikti ES galimybę veikti autonomiškai, kartu prisidedant prie veiksmų ir vykdant juos bendradarbiaujant su NATO. Patikimesnė Europos gynyba taip pat būtina veiksmingai transatlantinei partnerystei su Jungtinėmis Valstijomis.

Valstybėms narėms reikia technologinių ir industrinių priemonių, kad galėtų įgyti ir išlaikyti pajėgumus, suteikiančius joms galimybę veikti autonomiškai. Gynybos politika ir išlaidos gynybai ir toliau yra nacionalinė prerogatyva, tačiau jokia valstybė narė negali sau leisti tuo užsiimti viena pati: tam reikia suderintų, bendradarbiavimu grindžiamų pastangų. Glaudesnis bendradarbiavimas gynybos srityje suteikia sąveikumą, veiksmingumą, efektyvumą ir pasitikėjimą: taip didinama gynybos išlaidomis sukuriama vertė. Siekiant plėtoti ir išlaikyti gynybos pajėgumus, reikia tiek investuoti, tiek, glaudžiau bendradarbiaujant, optimizuoti nacionalinių išteklių naudojimą.

ES, vadovaudamasi Sutartimis, padės valstybėms narėms ir padidins savo indėlį užtikrinant Europos saugumą ir gynybą. Palaipsniui sinchronizuojant ir tarpusavyje pritaikant nacionalinius gynybos planavimo ciklus ir pajėgumų plėtojimo praktiką gali būti padidinta valstybių narių strateginė konvergencija. Sąjungos lėšos, kuriomis remiami gynybos srities moksliniai tyrimai bei technologijos ir tarptautinis bendradarbiavimas, taip pat visapusiškas Europos Gynybos Agentūros potencialo panaudojimas – tai būtinos sąlygos siekiant užtikrinti Europos saugumo ir gynybos srities pastangas, grindžiamas stipria Europos gynybos pramone.

Kova su terorizmu

Europos teritorijoje ir už jos ribų buvo įvykdyta didelio masto teroro išpuolių. Itin svarbu daugiau investuoti į kovą su terorizmu ir užtikrinti solidarumą šioje srityje. Todėl raginsime valstybes nares ir ES agentūras daugiau keistis informacija ir bendradarbiauti žvalgybos srityje. Tam reikia dalytis įspėjimais apie smurtinį ekstremizmą, teroristų tinklus ir užsienio teroristus kovotojus, taip pat stebėti ir šalinti neteisėtą žiniasklaidos turinį. Be to, ES remis valstybes nares, kad jos galėtų greitai atsigauti išpuolių atveju, dėdama daugiau pastangų energijos tiekimo saugumo, ypatingos svarbos infrastruktūros apsaugos ir savanoriškos kibernetinių krizių valdymo sistemos stiprinimo srityse. Gilinsime kovos su smurtiniu ekstremizmu veiklą švietimo, komunikacijos, kultūros, jaunimo ir sporto srityse. Su radikalizacija kovosime plėsdami partnerystes su pilietine visuomene, socialiniais subjektais, privačiuoju sektoriumi ir terorizmo aukomis, taip pat palaikydami religijų ir kultūrų tarpusavio dialogą. Svarbiausia, tiek vidaus, tie išorės lygmeniu ES vadovausis savo vertybėmis: tai yra veiksmingiausia mūsų turima pasipriešinimo smurtiniam ekstremizmui priemonė. Taip pat toliau plėtosime žmogaus teisių reikalavimus atitinkantį bendradarbiavimą kovos su terorizmu srityje, be kita ko, su Šiaurės Afrika, Artimaisiais Rytai, Vakarų Balkanais ir Turkija, ir bendradarbiausime su partneriais iš viso pasaulio dalydamiesi geriausia patirtimi ir plėtodami bendras kovos su smurtiniu ekstremizmu ir radikalizacija programas.

Kibernetinis saugumas

ES skirs daugiau dėmesio kibernetiniam saugumui, kad suteiktų ES apsaugą nuo kibernetinių grėsmių ir padėtų nuo jų apsisaugoti valstybėms narėms, kartu išlaikant atvirą, laisvą ir saugią kibernetinę erdvę. Tam reikia stiprinti mūsų technologinius pajėgumus mažinti grėsmes ir didinti ypatingos svarbos infrastruktūros, tinklų ir paslaugų atsparumą, taip pat mažinti kibernetinį nusikalstamumą. Tai reiškia, kad turime skatinti novatoriškas informacinių ir ryšių technologijų (IRT) sistemas, kuriomis garantuojamas duomenų prieinamumas ir vientisumas, kartu užtikrindami saugumą Europos skaitmeninėje erdvėje vykdydami tinkamą politiką, susijusią su duomenų saugojimo vieta ir skaitmeninių produktų bei paslaugų sertifikavimu. Kibernetinius klausimus reikia įtraukti į visas politikos sritis, stiprinti BSGP misijų ir operacijų kibernetinius elementus ir toliau plėtoti bendradarbiavimo platformas. ES remia politinį, operatyvinių ir techninių valstybių narių bendradarbiavimą kibernetiniais klausimais, visų pirma susijusių su analize ir padarinių valdymu, ir skatins bendrus ES struktūrų ir atitinkamų valstybių narių institucijų įvertinimus. Ji stiprins bendradarbiavimą kibernetinio saugumo srityje su svarbiausiais partneriais, pavyzdžiui, JAV ir NATO. ES atsakas taip pat bus grindžiamas tvirtomis viešojo ir privačiojo sektorių partnerystėmis. Valstybių narių, institucijų, privačiojo sektoriaus ir pilietinės visuomenės bendradarbiavimas ir dalijimasis informacija gali paskatinti bendros kibernetinio saugumo kultūros formavimąsi ir pagerinti parengtą galimybę kibernetiniams veiklos sutrukdydams bei išpuoliams.

Energetinis saugumas

Energetikos sąjunga atspindi integruotas pastangas plėtoti Europos energetinio saugumo vidaus ir išorės aspektus. Atsižvelgdama į energetikos sąjungos tikslus, ES stengsis įvairinti savo energijos šaltinius, maršrutus ir tiekėjus, ypač dujų srityje, taip pat propaguoti kuo griežtesnius branduolinės saugos standartus trečiosiose šalyse. Diplomatinės energetikos srityje priemonėmis stiprinsime santykius su viso pasaulio patikimomis energiją gaminančiomis ir tranzito šalimis ir remsime infrastruktūros kūrimą, kad į Europos rinkas galėtų patekti energija iš įvairių šaltinių. Tačiau privalomi susitarimai dėl infrastruktūros su trečiosiomis šalimis gali daryti diferencijuotą poveikį tiekimo saugumui Sąjungoje arba kliudyti vidaus energijos rinkos veikimui. Todėl tokie susitarimai turi būti skaidrūs, o bet kokia nauja infrastruktūra turi visiškai atitikti taikomą ES teisę, įskaitant Trečiąją energetikos dokumentų rinkinį. Vidaus lygmeniu ES kurs visapusiškai veikiančią vidaus energijos rinką, daug dėmesio skirs tvariai energijai ir energijos efektyvumui, taip pat nuosekliai plėtos reversinį tiekimą, energetikos tinklų jungtis ir suskystintų gamtinių dujų (LNG) saugojimo infrastruktūrą.

Strateginė komunikacija

ES stiprins strateginę komunikaciją investuodama į viešąją diplomaciją skirtingose srityse ir susiedama šias pastangas, kad ES užsienio politiką susietų su piliečiais ir vykdytų geresnę šios srities komunikaciją su mūsų partneriais. Gerinsime informavimo apie savo principus ir veiksmus nuoseklumą ir spartą. Taip pat greitai ir remdamiesi faktais paneigsime dezinformaciją. Toliau skatinsime atvirą ir tiriamąją žiniasklaidos aplinką tiek ES, tiek už jos ribų, taip pat bendradarbiaudami su vietos subjektais ir naudodamiesi socialine žiniasklaida.

3.2 Į rytus ir į pietus nuo Sąjungos esančių valstybių ir visuomenės atsparumas

Investicijos į valstybių, esančių į rytus nuo ES iki Vidurinės Azijos ir į pietus nuo ES iki Centrinės Afrikos, ir jų visuomenės atsparumą atitinka mūsų piliečių interesus. Nestabilumas už mūsų sienų kelia pavojų mūsų esminiams interesams. Priešingai, atsparumas – valstybių ir jų visuomenės gebėjimas reformuotis, taip atlaikant vidaus ir išorės krizes ir nuo jų atsigauvant – naudingas mums ir aplinkinių regionų šalims, nes pasėja tvaraus augimo ir gyvybingos visuomenės sėklas. Todėl ES kartu su savo partneriais skatins atsparumą aplinkiniuose regionuose. Atspari valstybė – tai saugi valstybė, o saugumas yra būtinas klestėjimui ir demokratijai užtikrinti. Tačiau priešingas teiginys taip pat teisingas. Norėdami užtikrinti tvarų saugumą, remsime ne tik valstybės institucijas. Kaip ir darnaus vystymosi tikslai, atsparumas yra platesnė sąvoka, apimanti visus asmenis ir visą visuomenę. Atsparios valstybės pagrindas – atspari visuomenė, kurioje vyrauja demokratija, pasitikėjimas institucijomis ir darnus vystymasis.

Plėtros politika

Bet kuri Europos valstybė, kuri laikosi mūsų Sutartyse įtvirtintų vertybių ir jas propaguoja, gali pateikti paraišką tapti Sąjungos nare. Patikima plėtros politika, grindžiama griežtomis ir sąžiningomis sąlygomis, yra nepamainoma priemonė atitinkamų šalių atsparumui didinti užtikrinant, kad stojimo kriterijų laikymąsi lydėtų modernizavimas ir demokratizacija. Patikima plėtros politika yra strateginė investicija į Europos saugumą ir klestėjimą, ir ja jau labai prisidėta prie taikos regionuose, kuriuos anksčiau draskė karai.

Atsižvelgiant į esamą plėtros politiką, ES, Vakarų Balkanams ir Turkijai kyla bendri uždaviniai, susiję su migracija, energetiniu saugumu, terorizmu ir organizuotu nusikalstamumu. Juos galima spręsti tik drauge. Tačiau šių šalių atsparumas nėra savaime suprantamas dalykas. ES šioms šalims gali daryti unikalų poveikį. Todėl strateginis ES uždavinys yra Vakarų Balkanuose ir Turkijoje skatinti politines reformas, teisinės valstybės principų laikymąsi, ekonominę konvergenciją ir gerus kaimyninius santykius, kartu nuosekliai bendradarbiaujant įvairiuose sektoriuose.

ES politika šalių kandidačių atžvilgiu ir toliau bus grindžiama aiškiu, griežtu ir teisingu stojimo procesu. Daugiausia dėmesio šioje politikoje pirmiausia bus skiriama pagrindiniams narystės reikalavimams ir bus atidžiau nagrinėjamos reformos, nustatomi aiškesni reformų reikalavimai, taip pat užtikrinamas grįžtamasis ryšys su Europos Komisija ir valstybėmis narėmis, taip pat su vietos pilietine visuomene. Kartu ES parama šioms šalims ir bendradarbiavimas su jomis turi atnešti konkrečios naudos šiandien, ir apie ją turi būti tinkamai informuojama. Tai reiškia bendradarbiavimą kovojant su terorizmu, vykdant saugumo sektoriaus reformą, sprendžiant su migracija, infrastruktūra, energetika ir klimatu susijusius uždavinius, gilinant žmonių tarpusavio ryšius ir pritaikant tam tikrą ES pagalbos dalį, kad būtų pastebimai pagerinta piliečių gerovė.

Mūsų kaimyninės šalys

Valstybių ir jų visuomenės atsparumas yra mūsų strateginis prioritetas kaimyninėse šalyse. Daug šalių, kurioms taikoma Europos kaimynystės politika (EKP), gyventojų tiek rytuose, tiek pietuose, nori, kad būtų formuojami glaudesni santykiai su Sąjunga. Mūsų ilgalaikis patrauklumas gali paskatinti pokyčius ir jis nėra nukreiptas į konkrečią šalį, Šiuo metu šiai grupei priklauso tokios šalys kaip Tunisas ar Gruzija, kuriose sėkmingai susiformavusi klestinti, taiki ir stabili demokratija darytų poveikį visam jų atitinkamam regionui. EKP vėl pradėta taikyti Rytų partnerystės ir Viduržemio jūros regiono pietinės dalies šalims, kurios nori plėtoti tvirtesnius santykius su mumis. Remsime šias šalis įgyvendinat asociacijos susitarimus, be kita ko, dėl išsamios ir visapusiškos laisvosios prekybos erdvės. Be to, lanksčiai įvertinsime galimybes toliau stiprinti konkretiems poreikiams pritaikytas partnerystes. Būtų galima sukurti ekonominę erdvę su išsamios ir visapusiškos laisvosios prekybos erdvės susitarimus įgyvendinančiomis šalimis, išplėsti transeuropinius tinklus ir Energijos bendriją, taip pat kurti fizines ir skaitmenines jungtis. Tai pat bus stiprinamos visuomeninės sąsajos pasitelkiant aktyvesnį judumą, kultūrinius ir švietimo srities mainus, bendradarbiavimą mokslinių tyrimų srityje ir pilietinės visuomenės platformas. Bus užtikrinamas visapusiškas dalyvavimas ES programose ir agentūrų veikloje, kartu vedant strateginį dialogą, siekiant padėti pagrindą šių šalių tolesniam dalyvavimui bendroje saugumo ir gynybos politikoje.

Atsparumas yra vienas iš strateginių prioritetų tiek į rytus, tiek į pietus nuo ES: tiek tose šalyse, kurios nori tvirtesnių ryšių su ES, tiek tose (kuriose taikoma EKP ir kuriose ši politika netaikoma), kurios nenori tokių ryšių. ES rems įvairius atsparumo užtikrinimo būdus savo rytinėse ir pietinėse kaimyninėse šalyse, daugiausia dėmesio skirdama stipriausiems nestabilumo aspektams ir sutelkdama paramą tose šalyse, kuriose ji gali turėti svarų poveikį.

Atsparumas aplinkiniuose regionuose

ES toliau laikysis daugialypio požiūrio į atsparumą aplinkiniuose regionuose. Nors represinės valstybės ilguoju laikotarpiu iš esmės tampa nestabilios, esama įvairių būdų formuoti įtraukias, klestinčias ir saugias visuomenes. Todėl vykdysime konkretiems poreikiams pritaikytą politiką, kad būtų remiamas įtraukus ir atsakingas valdymas, būtinas norint kovoti su terorizmu, korupcija bei organizuotu nusikalstamumu ir užtikrinti žmogaus teisių apsaugą. Represijomis slopinamos galimybės išlieti nepasitenkinimą ir marginalizuojamos bendruomenės. Todėl ES propaguos žmogaus teises vedama dialogą ir teikdama paramą, be kita ko, dėl sudėtingiausių atvejų. Ilgalaikiu bendradarbiavimu nuolat sieksime dar labiau stiprinti žmogaus teisių apsaugą. Laikysimės vietos atsakomybe ir teisėmis grindžiamo požiūrio į reformas teisingumo, saugumo bei gynybos sektoriuose ir remsime nestabilias valstybes joms stiprinant gebėjimus, be kita ko, kibernetinėje srityje. Dirbsime naudodamiesi vystymosi, diplomatijos ir BSGP priemonėmis, garantuodami, kad mūsų pastangomis saugumo sektoriaus reformos srityje būtų sudarytos sąlygos mūsų partneriams pasinaudoti pajėgumais, kad būtų užtikrintas saugumas vadovaujantis teisinės valstybės principu, ir šie pajėgumai būtų stiprinami. Bendradarbiausime su kitais tarptautiniais subjektais, gebėjimų stiprinimo veiklą koordinuodami visų pirma su JT ir NATO.

Valstybės yra atsparios, kai jų visuomenė jaučia, jog gyvenimas gerėja, ir turi vilčių dėl ateities. Vadovaudamasi darnaus vystymosi tikslais, ES patvirtins jungtinį požiūrį į humanitarinę, vystymosi, migracijos, prekybos, investicijų, infrastruktūros, švietimo, sveikatos apsaugos ir mokslinių tyrimų politiką, taip pat pagerins horizontalų ES ir jos valstybių narių veiksmų nuoseklumą. Kovosime su skurdu ir nelygybe, išplėsime galimybes naudotis viešosiomis paslaugomis bei socialine apsauga ir ginsime deramo darbo galimybes, visų pirma moterims ir jaunimui. Skatinsime kurti aplinką, palankią naujoms ekonominėms pastangoms, užimtumui ir marginalizuotų grupių įtraukčiai. Vystymosi fondų lėšomis turėtų būti skatinamos strateginės investicijos pasitelkiant viešojo ir privačiojo sektorių partnerystes, skatinant darnų ekonomikos augimą, kuriant darbo vietas, įgyjant gebėjimų ir perduodant technologijas. Pasinaudosime savo prekybos susitarimais, kad būtų skatinamas darnus vystymasis, žmogaus teisių apsauga ir normomis grindžiamas valdymas.

Visuomenės atsparumas bus sustiprintas plėtojant santykius su pilietine visuomene, visų pirma jai dedant pastangas užtikrinti valdžios sektoriaus atskaitomybę. Aktyviau bendradarbiausime su kultūros organizacijomis, religinėmis bendruomenėmis, socialiniais partneriais bei žmogaus teisių gynėjais, ir atvirai pasisakysime prieš pilietinės visuomenės veiklos laisvės suvaržymą, be kita ko, pažeidžiant saviraiškos ir asociacijų laisves. Teigiami pokyčiai gali būti daromi tik vietos iniciatyva ir jiems materializuotis gali prireikti daugelio metų. Todėl mūsų įsipareigojimas pilietinei visuomenei bus ilgalaikis. Puoselėsime visuomenės atsparumą, be kita ko, plėtodami veiklą švietimo, kultūros ir jaunimo srityse, kad būtų skatinamas pliuralizmas, sambūvis ir pagarba.

Galiausiai ES sieks stiprinti energetinį atsparumą ir atsparumą aplinkos poveikiui. Vienas iš svarbiausių uždavinių aplinkiniuose regionuose – energetikos pertvarka, tačiau šis procesas turi būti tinkamai valdomas, kad būtų išvengta socialinės įtampos eskalavimo. Klimato kaita ir blogėjanti aplinkos būklė didina konfliktų galimybę, kadangi šie aspektai turi įtakos dykumėjimui, dirvožemio blogėjimui ir vandens bei maisto trūkumui. Kaip ir pastangomis saugumo sektoriaus reformos srityje, energetikos ir aplinkos sektorių reformos politika šalims partnerėms gali būti padėta žengti energetikos pertvarkos keliu ir imtis kovos su klimato kaita veiksmų. Tokiomis pastangomis skatinsime energetikos liberalizavimą, atsinaujinančiųjų energijos išteklių plėtojimą, geresnį reglamentavimą ir technologijų perdavimą bei klimato kaitos poveikio švelninimą ir prisitaikymą prie jo. Be to, vystymosi, diplomatijos ir mokslinio bendradarbiavimo priemonėmis remsime vyriausybes, kad jos parengtų darnius atsakomuosius veiksmus maisto gamybos ir vandens bei energijos naudojimo srityse.

Veiksmingesnė migracijos politika

Stiprindami atsparumą itin daug dėmesio skirsime migrantų ir pabėgėlių kilmės ir tranzito valstybėms. Ženkliai suintensyviname humanitarines pastangas šiose valstybėse ir daug dėmesio skirsime švietimui, moterims bei vaikams. Kartu su kilmės ir tranzito valstybėmis parengsime bendrus ir konkretiems poreikiams pritaikytus požiūrius į migraciją, kuriuose bus atsižvelgta į vystymosi, diplomatijos, judumo, teisėtos migracijos, sienų valdymo, readmisijos ir grąžinimo aspektus. Užtikrindami vystymąsi, pasitelkdami patikos fondus, prevencinę diplomatiją ir tarpininkavimą dirbsime su kilmės valstybėmis, kad būtų pašalintos pagrindinės perkėlimo šalies viduje priežastys ir užkirstas kelias šių priežasčių susidarymui, būtų valdoma migracija ir kovojama su tarpvalstybiniu nusikalstamumu. Remsime tranzito valstybes gerindami priėmimo ir prieglobsčio pajėgumus ir dirbdami migrantų švietimo, profesinio mokymo ir pragyvenimo šaltinių užtikrinimo srityse. Privalome sustabdyti neteisėtų migrantų srautus padidindami migrantų grąžinimo veiksmingumą ir užtikrindami teisėtus žmonių judumo kanalus. Tai reiškia, kad turime stiprinti ir užtikrinti esamus teisėtos ir apykaitinės migracijos kanalus. Tai taip pat reiškia, kad turi būti parengta veiksmingesnė bendra Europos prieglobsčio sistema, kurioje būtų gerbiama teisė prašyti prieglobsčio užtikrinant saugų, reguliuojamą ir teisėtą tarptautinės apsaugos ES prašančių pabėgėlių atvykimą. Tuo pat metu bendradarbiausime su mūsų tarptautiniais partneriais, kad būtų užtikrinti bendri visuotiniai įsipareigojimai ir solidarumas. Sudarysime veiksmingesnes partnerystes migracijos valdymo srityje su JT agentūromis, naujais subjektais, regioninėmis organizacijomis, pilietine visuomene ir vietos bendruomenėmis.

3.3 Integruotas požiūris į konfliktus ir krizes

Vis dažniau pastebime, kad nestabilios valstybės žlunga dėl smurtinių konfliktų. Šios krizės ir neapsakomas smurtas bei žmonių kančios, kuriuos lemia šios krizės, kelia grėsmę mūsų bendriems gyvybiniais interesams. ES praktiškai ir principingai vykdyt taikos kūrimo veiklą, savo pastangas sutelkdama į rytinius ir pietinius aplinkinius regionus, kartu apsvarstydama galimybę kiekvienu konkrečiu atveju atskirai imtis tolesnių išorinių veiksmų. ES skatins žmonių saugumą laikydamasi integruoto požiūrio.

Visuose šiuose konfliktuose esama daugybės aspektų – nuo saugumo iki lyčių, nuo valdymo iki ekonomikos. Itin svarbu laikytis *daugiaaspekčio* požiūrio naudojantis visų sričių politika ir turimomis priemonėmis, skirtomis konfliktų prevencijai, valdymui ir sprendimui. Tačiau „visapusiško požiūrio“ taikymo sritis bus ir toliau plečiama. Nėra jokių greito šių konfliktų sprendimo būdų. Patirtis Somalyje, Malyje, Afganistane ir kitose vietose rodo akivaizdų jų tęstinį pobūdį. Todėl ES taikys *daugiaetapį* metodą, imdamasi veiksmų visuose konflikto ciklo etapuose. Investuosime į prevenciją, sprendimą ir stabilizavimą, vengsime pirmalaikio pasitraukimo, jei kitoje vietoje išpliekstų naujas konfliktas. Todėl ES tęs darbą, kad būtų išspręsti užsitęsę konfliktai Rytų partnerystės šalyse. Nė vienas iš šių konfliktų nesirutulioja tik viename valdymo lygmenyje. Tokie konfliktai, kaip Sirijoje ir Libijoje vykstantys konfliktai, dažnai išplieskia vietos lygmeniu, tačiau dėl įgytų nacionalinių, regioninių ir pasaulinių aspektų jie tampa tokie sudėtingi. Todėl ES laikysis *daugiapakopio* požiūrio į konfliktus, veikdama vietos, nacionaliniu, regioniniu ir pasaulio lygmenimis. Galiausiai, nė vieno iš šių konfliktų ES negali išspręsti viena pati. Laikysimės *daugiašalio* požiūrio, įtraukdami visus konflikte dalyvaujančius ir jam išspręsti būtinus subjektus. Sistemingiau kursime partnerystes vietoje su regioninėmis ir tarptautinėmis organizacijomis, dvišaliais donorais ir pilietine visuomene. Be to, bus siekiama aktyvesnio bendradarbiavimo regioniniu ir tarptautiniu lygmenimis. Tvari taika gali būti pasiekta tik visapusiškais susitarimais, grindžiamais plačiomis, stipriomis ir tvariomis regioninėmis ir tarptautinėmis partnerystėmis.

Prevencinė taika

Nuo seno žinoma, kad konfliktų prevencija yra efektyvesnė ir veiksmingesnė nei krizių valdymas joms prasidėjus. Konfliktui išplieskus paprastai jį tampa vis sunkiau valdyti laikui bėgant. ES turi gerą prevencinio taikos kūrimo ir diplomatijos patirtį. Todėl padvigubinsime savo pastangas prevencijos srityje, stebėdami pagrindines priežastis, pavyzdžiui, žmogaus teisių pažeidimus, nelygybę dėl išteklių trūkumo ir klimato kaitą – pastaroji itin sustiprina grėsmę, dėl kurios didėja vandens ir maisto trūkumas, kyla pandemijos ir šalių viduje perkeliama žmonės.

Ankstyvasis perspėjimas yra mažai naudingas, jei po jo nesiimama išankstinių veiksmų. Tai apima reguliarių ataskaitų ir pasiūlymų teikimą Tarybai, darbą prevencinės diplomatijos ir tarpininkavimo srityse, pasitelkiant ES delegacijas bei specialiuosius įgaliotinius ir stiprinant partnerystes su pilietine visuomene. Privalome sukurti politinę kultūrą, kad būtų galima greičiau imtis veiksmų reaguojant į smurtinio konflikto pavojų.

Saugumas ir stabilizavimas

ES sistemingiau dirbs šių konfliktų saugumo srityje. Visapusiškai laikantis tarptautinės teisės Europos saugumas ir gynyba turi būti geriau parengti taikai kurti, saugumui užtikrinti ir žmonių, visų pirma civilių gyventojų, gyvybėms apsaugoti. ES turi būti pajėgi krizes reaguoti greitai, atsakingai ir ryžtingai, ypač siekiant padėti kovoti su terorizmu. Ji turi pajėgti užtikrinti saugumą, kai pasiekiami taikos susitarimai ir yra sudarytos arba kuriamos pereinamojo laikotarpio vyriausybės. Kai to nėra pasiekta, ES turėtų būti pasirengusi remti ir padėti konsoliduoti vietos ugnies nutraukimo susitarimus, kad būtų padėtas pagrindas gebėjimų stiprinimui. Tuo pačiu metu nuosekliai naudodama vidaus ir išorės politiką ES turi kovoti su šalutiniu nesaugumo poveikiu, kuris gali kilti dėl tokių konfliktų – pradedant neteisėta prekyba ir neteisėtu žmonių gabenimu, baigiant terorizmu.

Kai atsiranda stabilizavimosi perspektyvų, ES turi užtikrinti, kad teisėtos institucijos galėtų skubiai pradėti teikti pagrindines paslaugas ir užtikrinti saugumą vietos gyventojams, sumažindamos grįžimo prie smurto pavojų ir sudarydamos galimybę perkeltiems asmenims sugrįžti. Todėl sieksime panaikinti savo atsakomųjų veiksmų spragas laikotarpiu nuo smurto pabaigos iki ilgalaikio atsigavimo ir plėtoti dvejopo pobūdžio – saugumo ir vystymosi atžvilgiais – veiklą.

Konfliktų sprendimas

Kiekviena konflikto valstybė turės atkurti savo pačios socialinę valstybės ir piliečių sutarimą. Sąjunga remis tokias pastangas, puoselėdama įtraukų valdymą visais lygmenimis. Kai sunaikinamas „centras“, veikimo tik „iš viršaus į apačią“ poveikis yra ribotas. Siekiant įtraukaus politinio sprendimo reikia veiksmų visais lygmenimis. Pasitelkdami BSGP, vystymąsi ir tikslines finansines priemones sujungsime „iš viršaus į apačią“ ir „iš apačios į viršų“ dedamas pastangas, puoselėdami tvaraus valstybingumo, grindžiamo vietos institucijomis, pamatus. Dirbant vietos lygmeniu, pavyzdžiui, su vietos valdžios institucijomis ir savivaldybėmis, galima padėti teikti piliečiams pagrindines paslaugas ir sudaryti sąlygas tvirtesniai bendradarbiavimui su įsitvirtinusia pilietine visuomene. Dirbdami šia kryptimi taip pat pagilinsime savo žinias vietos lygmeniu, sugebėsime atskirti tas grupes, su kuriomis bendrausime jų neremdami, ir tas grupes, kurias aktyviai remsime kaip žmonių saugumo ir susitaikymo gynėjas.

ES taip pat puoselės įtraukų valdymą visais lygmenimis, vykdydama tarpininkavimo veiklą ir sudarydama palankesnes sąlygas. Kartu plėtosime kūrybiškesnius požiūrius į diplomatiją. Tai, be kita ko, reiškia, kad skatinsime moterų vaidmenį taikos pastangų srityje – tiek įgyvendinant JT ST rezoliuciją dėl moterų, taikos ir saugumo, tiek gerinant lyčių pusiausvyrą ES viduje. Todėl konfliktinėmis aplinkybėmis reikia sistemingiau pasitelkti kultūrinę, tarp-religinę, mokslinę ir ekonominę diplomatiją.

Politinė taikos ekonomika

ES puoselės erdvę, kurioje gali įsitvirtinti ir stiprėti teisėta ekonomika. Smurtinio konflikto metu tai reiškia prieigos prie humanitarinės pagalbos užtikrinimą siekiant sudaryti galimybes teikti pagrindines prekes ir paslaugas. Be to, tai reiškia, kad reikės dirbti siekiant sugriauti politinę karo ekonomiką ir sukurti galimybių teisėtam pragyvenimui. Tam reikia didesnės humanitarinės pagalbos ir paramos vystymuisi sinergijos, nukreipiant mūsų paramą sveikatos apsaugai, švietimui, saugumui, pagrindinėms prekėms ir teisėtam užimtumui užtikrinti. Kai atsiranda stabilizavimosi perspektyvų, ilgalaikis taikos kūrimas gali būti sutvirtintas prekybos ir vystymosi plėtojimo sinergija.

Ribojamosios priemonės ir diplomatija yra pagrindinės taikių permainų užtikrinimo priemonės. Joms gali tekti lemiamas vaidmuo atgrasymo nuo konfliktų, jų prevencijos ir sprendimo srityse. Laikantis tarptautinės ir ES teisės pažangios sankcijos bus atidžiai patikrintos ir stebimos, kad būtų remiama teisėta ekonomika ir vengiama pakenkti vietos visuomenėms. Kovodama su nusikalstama karo ekonomika, ES taip pat privalo modernizuoti savo politiką dvejopo naudojimo prekių eksporto kontrolės srityje ir kovoti su neteisėta prekyba kultūros vertybėmis ir gamtos ištekliais.

3.4 Bendradarbiaujamoji regioninė tvarka

Pasaulyje, kuris susiduria tiek su pasaulinio masto spaudimu, tiek su spaudimu vietos lygmeniu, išryškėja regioninės dinamikos vaidmuo. Regionai kaip sudėtingi valdžios, sąveikos ir tapatybės tinklai yra itin svarbios valdymo erdvės decentralizuotame pasaulyje. Savanoriškos regioninio valdymo formos suteikia valstybėms ir tautoms galimybę geriau spręsti susirūpinimą keliančius saugumo klausimus, gauti ekonominės naudos iš globalizacijos, visapusiškiau išreikšti savo kultūrą bei tapatybę ir turėti įtakos sprendžiant pasaulio reikalus. Tai esminis pačios ES taikos ir vystymosi XXI a. loginis pagrindimas. Būtent dėl to skatinsime ir remsime bendradarbiaujamąją regioninę tvarką visame pasaulyje, be kita ko, labiausiai susiskaidžiusiuose regionuose. Regioninė tvarka nėra visur vienoda. Jei tai įmanoma ir jei tai atitiks mūsų interesus, ES rems regionines organizacijas. Stengsimės ne eksportuoti savo modelį, o labiau ieškoti abipusių inspiracijų remiantis skirtinga regionine patirtimi. Tačiau bendradarbiaujamąją regioninę tvarką kuria ne tik organizacijos. Ji apima dvišalių, subregioninių, regioninių ir tarpregioninių santykių junginį. Ji taip pat atspindi pasaulinio masto veikėjų vaidmens sąsajas su regioninio masto bendradarbiavimo pastangomis. Taikant visa tai kartu galima išspręsti tarpvalstybinius konfliktus, problemas ir išnaudoti iškilusias galimybes. Skirtinguose pasaulio regionuose ES veiks siekdama specifinių tikslų. Visuose regionuose investuosime į bendradarbiavimo santykius, kad būtų paskatinta bendra visuotinė atsakomybė.

Europos saugumo tvarka

Svarbiausi Europos saugumo tvarkos elementai yra valstybių suverenitetas, nepriklausomybė ir teritorinis vientisumas, sienų neliečiamumas ir ginčų sprendimas taikiu būdu. Šie principai taikomi visoms valstybėms, tiek ES viduje, tiek už jos ribų.

Tačiau taika ir stabilumas Europoje nebėra savaime suprantamas dalykas. Rusijos veiksmai, kuriais pažeidžiama tarptautinė teisė ir destabilizuojama padėtis Ukrainoje, be užsitęsusių konfliktų platesniame Juodosios jūros regione, iš esmės sutrikdė Europos saugumo tvarką. ES išliks vieninga gindama tarptautinę teisę, demokratiją, žmogaus teises, bendradarbiavimą ir kiekvienos šalies teisę laisvai pasirinkti savo ateitį.

Santykių su Rusija valdymas yra vienas iš strateginių uždavinių. Nuoseklus ir vieningas požiūris turi ir toliau būti ES politikos Rusijos atžvilgiu ašis. Esminiai ES ir Rusijos santykių pokyčiai galimi su sąlyga, kad bus visapusiškai laikomasi tarptautinės teisės ir principų, kuriais grindžiama Europos saugumo tvarka, įskaitant Helsinkio baigiamąjį aktą ir Paryžiaus chartiją. Nepripažinsime nelegalios Krymo aneksijos, kurią įvykdė Rusija, ir nepritarsime padėties Rytų Ukrainoje destabilizavimui. Stiprinsime ES, didinsime mūsų rytinių kaimyninių šalių atsparumą ir ginsime jų teisę laisvai apsispręsti dėl savo požiūrio į ES. Tuo pačiu ES ir Rusija viena nuo kitos priklauso. Tad skatinsime Rusiją aptarti nesutarimus ir bendradarbiausime, jei ir kai mūsų interesai sutaps. Be tų užsienio politikos klausimų, kuriais šiuo metu bendradarbiaujame, galėtų būti pasirinktinai bendradarbiaujama ir europinio intereso klausimais, pavyzdžiui, Arkties, jūrų saugumo, švietimo, mokslinių tyrimų ir tarpvalstybinio bendradarbiavimo srityse. Bendradarbiavimas taip pat turėtų apimti gilesnius visuomenės ryšius, sudarant palankesnes sąlygas studentų, pilietinės visuomenės ir verslo keliavimui.

Apimdama visą regioną ES stiprins bendradarbiavimą su Europos Taryba ir Europos saugumo ir bendradarbiavimo organizacija. ESBO, kaip visos Europos organizacija, apimanti dalį Vidurinės Azijos šalių ir palaikanti transatlantinį ryšį, yra Europos saugumo tvarkos šerdis. ES stiprins savo indėlį ESBO ir bendradarbiavimą su ESBO, pagrindiniu Europos saugumo ramsčiu.

Taikus ir klestintis Viduržemio jūros regionas, Artimieji Rytai ir Afrika

Viduržemio jūros regionas, Artimieji Rytai ir tam tikros Uždachario Afrikos dalys išgyvena suirutę, kurios pasekmės greičiausiai išaiškės tik praėjus dešimtmečiams. Siekiant pašalinti terorizmo grėsmę, išspręsti su demografija, migracija ir klimato kaita susijusias problemas ir išnaudoti bendros gerovės galimybę itin svarbu išspręsti konfliktus ir skatinti vystymąsi bei žmogaus teisių laikymąsi pietuose. ES suintensyvins savo paramą regioninėms ir subregioninėms organizacijoms Afrikoje ir Artimuosiuose Rytuose, taip pat funkciniam bendradarbiavimo formatams regione, ir suintensyvins bendradarbiavimą su jais. Tačiau regioninės organizacijos nespėdžia susijusių dinamikos keliamų problemų; kai kurios iš jų atspindi egzistuojantį susiskaldymą. Todėl taip pat lanksčiai imsime veiksmų, kad padėtume panaikinti tą susiskaldymą ir padėtume regioniniams partneriams pasiekti konkrečių rezultatų. Tai bus pasiekta pasitelkiant mūsų dvišalę ir daugiašalę politiką ir susitarimus, taip pat palaikant partnerystės ryšius su pilietine visuomene įvairiose regiono šalyse.

ES vykdys veiksmus penkiomis kryptimis. Pirmą, Magribo ir Artimųjų Rytų šalyse ES remia funkcinį daugiašalį bendradarbiavimą. Remsime praktinį bendradarbiavimą, be kita ko, pasitelkiant Viduržemio jūros sąjungą, tokiais klausimais kaip sienų saugumas, neteisėta prekyba, kova su terorizmu, ginklų neplatinimas, aprūpinimas vandeniu ir maistu, energetika ir klimatas, infrastruktūra ir nelaimių valdymas. Skatinsime dialogą ir derybas tokių regioninių konfliktų, kokie vyksta Sirijoje ir Libijoje, atvejais. Kalbant apie Palestinos ir Izraelio konfliktą, ES glaudžiai bendradarbiaus su Ketvertu, Arabų Lyga ir visais pagrindiniais suinteresuotaisiais subjektais, kad būtų išsaugota perspektyvus dviejų valstybių sambūviu pagrįsto sprendimo, grindžiamo 1967 m. nustatytomis sienų ribomis ir atitinkamais pasikeitimais žemėmis, vizija ir kad būtų atkurtos sąlygos vesti prasmingas derybas. Be to, ES skatins visapusiškai laikytis Europos ir tarptautinės teisės plėtodama bendradarbiavimą su Izraeliu ir Palestinos Administracija.

Antra, ES plėtos sektorinį bendradarbiavimą su Turkija, kartu siekdama įtvirtinti Turkijos demokratiją atsižvelgiant į jos stojimo kriterijus, įskaitant santykių su Kipru normalizavimą. Tad ES tęs stojimo procesą, laikydamasi griežtų ir sąžiningų stojimo sąlygų, kartu nuosekliai palaikydama dialogą kovos su terorizmu, regioninio saugumo ir pabėgėlių klausimais. Taip pat tęsime darbą modernizuotos muitų sąjungos ir vizų režimo liberalizavimo srityse ir toliau bendradarbiausime su Turkija švietimo, energetikos ir transporto srityse.

Trečia, ES toliau subalansuotai palaikys ryšius su Persijos įlankos šalimis. Ji toliau bendradarbiaus su Persijos įlankos bendradarbiavimo taryba ir atskiromis Persijos įlankos šalimis. Remdamasi susitarimu su Iranu dėl branduolinės programos ir jo įgyvendinimu, ES taip pat palaipsniui su Iranu užmegs santykius tokiose srityse kaip prekyba, moksliniai tyrimai, aplinka, energetika, kova su neteisėta prekyba, migracija ir visuomeniniai santykiai. Ji plėtos dialogą su Iranu ir Persijos įlankos bendradarbiavimo tarybai priklausančiomis šalimis regioninių konfliktų, žmogaus teisių ir kovos su terorizmu klausimais, siekdama užkirsti kelią esamų krizių plitimui ir skatinti bendradarbiavimui ir diplomacijai palankią aplinką.

Ketvirta, atsižvelgdama į stiprėjančias Šiaurės ir Užsachario Afrikos, taip pat Somalio pusiasalio ir Artimųjų Rytų jungtis, ES rems šių subregionų bendradarbiavimą. Tai apima Europos, Somalio pusiasalio ir Persijos įlankos santykių trikampio per Raudonąją jūrą stiprinimą siekiant spręsti bendrus saugumo uždavinius ir išnaudoti bendras ekonomines galimybes. Vadinas, tuo tikslu reikės sistemingai spręsti tarpvalstybinės dinamikos Šiaurės ir Vakarų Afrikoje, Sahelio ir Čado ežero regionuose keliamas problemas, palaikant glaudesnius ryšius su Afrikos Sąjunga, Vakarų Afrikos valstybių ekonomine bendrija (ECOWAS) ir Sahelio G 5 šalių grupe.

Galiausiai, investuosime į Afrikos taiką ir vystymąsi – tai bus investicija į mūsų pačių saugumą ir klestėjimą. Intensyvinsime bendradarbiavimą su Afrikos Sąjunga, VAVEB, Tarpvyriausybine vystymo institucija Rytų Afrikoje bei Rytų Afrikos bendrija ir teiksime joms paramą. Privalome dėti daugiau pastangų skatinti ekonomikos augimą ir darbo vietų kūrimą Afrikoje. Ekonominės partnerystės susitarimais galima paspartinti Afrikos integraciją bei judumą ir paskatinti Afrikos visavertį bei lygiateisį dalyvavimą pasaulinėse vertės grandinėse. Siekiant paremti darnų vystymąsi, taip pat reikia reikšmingai padidinti Europos investicijas Afrikoje. Sukursime tvirtesnius mūsų prekybos, vystymosi ir saugumo politikos Afrikoje ryšius, vystymuisi dedamas pastangas susiesime su darbu migracijos, sveikatos, švietimo, energetikos ir klimato, mokslo ir technologijų srityse, visų pirma siekdami padidinti apsirūpinimo maistu saugumą. Ir toliau remsime pastangas Afrikoje siekti taikos ir saugumo, padėsime Afrikos organizacijoms dirbti užtikrinant konfliktų prevenciją, kovojant su terorizmu ir organizuotu nusikalstamumu, sprendžiant migracijos ir sienų valdymo klausimus. To sieksime pasitelkdami diplomaciją ir ESGP, skatindami vystymąsi, taip pat panaudodami patikos fondus, iš kurių bus remiamos regioninės strategijos.

Glaudesnis Atlanto regionas

ES toliau investuos į tamprus ryšius visame Atlanto regione, tiek šiaurėje, tiek pietuose. Tvirta transatlantinė partnerystė NATO ir su Jungtinėmis Valstijomis ir Kanada padeda mums didinti atsparumą, spręsti konfliktus ir prisidėti prie veiksmingo pasaulinio valdymo. Savo narėms NATO jau beveik 70 metų yra euroatlantinio saugumo pamatas. Ji išlieka stipriausiu ir veiksmingiausiu kariniu aljansu pasaulyje. ES dar labiau intensyvins savo partnerystę su NATO, pasitelkdama koordinuotą gynybos pajėgumų plėtojimą, lygiagrečias ir sinchronizuotas pratybas, abipusiškai stiprinančius veiksmus, kuriais siekiama didinti mūsų partnerių pajėgumus, kovoti su hibridinėmis ir kibernetinėmis grėsmėmis bei didinti jūrų saugumą.

ES sieks sudaryti Transatlantinės prekybos ir investicijų partnerystės susitarimą (TPIP) su JAV. TPIP, kaip ir išsamus ekonomikos ir prekybos susitarimas (IEPS) su Kanada, rodo transatlantinį įsipareigojimą laikytis bendrų vertybių ir mūsų norą siekti plataus užmojo taisyklėmis grindžiamos prekybos darbotvarkės. Kalbant apie platesnę saugumo darbotvarkę, JAV ir toliau bus mūsų pagrindinė partnerė. ES dar labiau plėtos bendradarbiavimą su JAV ir Kanada krizių valdymo, kovos su terorizmu, kibernetinės srities, migracijos, energetikos ir klimato politikos klausimais.

Platesniame Atlanto regione Sąjunga dar labiau plėtos bendromis vertybėmis ir interesais grindžiamą bendradarbiavimą ir kurs tvirtesnes partnerystes su Lotynų Amerika ir Karibais. Ji plėtos daugiašalius ryšius su Lotynų Amerikos ir Karibų valstybių bendrija (CELAC) ir su įvairiomis regioninėmis grupėmis, atsižvelgiant į jų konkurencinius pranašumus. Intensyvinsime politinį dialogą ir bendradarbiavimą migracijos, jūrų saugumo ir vandenynų floros bei faunos apsaugos, klimato kaitos ir energetikos, nusiginklavimo, ginklų neplatavimo ir kontrolės, kovos su organizuotu nusikalstamumu bei terorizmu klausimais. Sieksime laisvosios prekybos susitarimo su MERCOSUR, tęsime darbą politinio dialogo ir bendradarbiavimo susitarimo su Kuba srityje ir investuosime į glaudesnius socialinius ir ekonominius ryšius su Lotynų Amerikos ir Karibų šalimis, pasitelkdami vizų režimo supaprastinimą, studentų mainus, porines programas, bendradarbiavimą mokslinių tyrimų srityje bei techninius projektus. Taip pat aktyviai remsime derybas dėl taikos susitarimų regione ir tokių susitarimų įgyvendinimą, kaip tai šiuo metu darome Kolumbijoje.

Sujungtoji Azija

Europos klestėjimas ir Azijos saugumas yra tiesiogiai susiję. Atsižvelgiant į ekonominę Azijos svorį Europos Sąjungoje (ir atvirkščiai), taika ir stabilumas Azijoje yra būtina mūsų pačių klestėjimo sąlyga. Plėtosime ekonominę diplomatiją ir didinsime savo vaidmenį saugumo srityje Azijoje.

ES bendradarbiaus su Kinija remdamasi teisinės valstybės principo laikymusi tiek šalies viduje, tiek tarptautiniu mastu. Laikysimės suderinto požiūrio į Kinijos sujungiamumo vakarų kryptimi siekį, kuo labiau panaudodami ES ir Kinijos sujungiamumo platformos bei ASEM ir ES bei ASEAN sistemų potencialą. ES taip pat dar labiau plėtos prekybą ir investicijas su Kinija, siekdama vienodų sąlygų, tinkamos intelektinės nuosavybės teisių apsaugos, didesnio bendradarbiavimo dėl pažangiųjų technologijų ir dialogo ekonominių reformų, žmogaus teisių ir klimato politikos klausimais. Lygiagrečiai ES intensyvins ekonominę diplomatiją regione, dėdama pastangas sudaryti plataus užmojo laisvosios prekybos susitarimus su tokiais strateginiais partneriais kaip Japonija ir Indija, taip pat su ASEAN valstybėmis narėmis, siekdama galiausiai sudaryti ES ir ASEAN susitarimą.

Taip pat parengsime labiau politiškai pritaikytą požiūrį į Aziją, tokiu būdu siekdami praktiškai labiau prisidėti prie Azijos saugumo. Plėsimės savo partnerystes, be kita ko, ir saugumo srityje, su Japonija, Korėjos Respublika, Indonezija ir kitomis šalimis. Toliau kartu su savo regioniniais ir tarptautiniais partneriais remsime valstybės kūrimo ir susitaikymo procesus Afganistane. Skatinsime ginklų neplatšinimą Korėjos pusiasalyje. Rytų ir Pietryčių Azijoje ginsime laivybos laisvę, tvirtai reikalausime laikytis tarptautinės teisės, įskaitant jūrų teisės bei jos arbitražo procedūrų, ir raginsime taikiai spręsti jūrų ginčus. Padėsime didinti jūrinius pajėgumus ir remsime ASEAN vadovaujamą regioninio saugumo sistemą. Centrinėje ir Pietų Azijoje plėtosime bendradarbiavimą kovos su terorizmu, neteisėtos prekybos ir migracijos srityse, taip pat stiprinsime transporto, prekybos ir energetikos jungiamumą. Visuose Indijos vandenyno–Ramiojo vandenyno ir Rytų Azijos regionuose ES propaguos žmogaus teises ir rems perėjimą prie demokratijos, pavyzdžiui, Mianmare / Birmoje.

Bendradarbiaujanti Arktis

Kadangi trys valstybės narės ir dvi Europos ekonominės erdvės narės yra Arkties valstybės, ES strateginis interesas yra užtikrinti, kad Arktis ir toliau būtų regionu be didelės įtampos, kuriame vykėtų Arkties tarybos užtikrinamas bendradarbiavimas, tinkamai veiktų teisinė sistema bei būtų vykdomas tvirtas bendradarbiavimas politikos ir saugumo srityse. ES prisidės intensyviau dirbdama klimato politikos ir mokslinių aplinkos tyrimų, darnaus vystymosi, telekomunikacijų bei paieškos ir gelbėjimo srityse, taip pat konkrečiai bendradarbiaudama su Arkties valstybėmis, institucijomis, čiabuvių tautomis ir vietos bendruomenėmis.

3.5 Pasaulinis valdymas XXI amžiuje.

Be visuotinių normų ir priemonių jų įgyvendinimui užtikrinti, kyla pavojus tokiems gyvybiškai svarbiems mūsų interesams, kaip taika ir saugumas, klestėjimas ir demokratija. Europos Sąjunga, vadovaudamasi vertybėmis, kuriomis remiantis ji buvo įkurta, yra įsipareigojusi siekti pasaulinės tvarkos, kuri būtų grindžiama tarptautine teise, įskaitant JT Chartijos principus, užtikrinančius taiką, žmogaus teisių laikymąsi, darnų vystymąsi bei ilgalaikę prieigą prie visiems bendrų pasaulinių išteklių. Šis įsipareigojimas reiškia siekį esamą sistemą pakeisti, o ne tiesiog ją išsaugoti. ES sieks stiprios Jungtinių Tautų Organizacijos, kuri būtų daugiašalėmis taisyklėmis grindžiamos tvarkos pamatas; taip pat ji sieks plėtoti pasauliniu mastu su tarptautinėmis ir regioninėmis organizacijomis, valstybėmis ir nevalstybiniais subjektais suderintus atsakus.

Reformavimas. Įsipareigojimas pasaulinio valdymo srityje privalo realizuotis į pasiryžimą reformuoti JT, įskaitant Saugumo Tarybą, ir tarptautines finansų įstaigas (TFĮ). Priešinantis pokyčiams rizikuojama sukelti tokių įstaigų eroziją ir alternatyvių grupių atsiradimą, o tai būtų nenaudinga visoms ES valstybėms narėms. ES toliau gins atskaitomybės, reprezentatyvumo, atsakomybės, veiksmingumo ir skaidrumo principus. Praktinė šių principų reikšmė bus sukonkretinta kiekvienu atveju atskirai. Toliau raginsime JT Saugumo Tarybos narius nebalsuoti prieš patikimus rezoliucijų dėl savalaikių ir ryžtingų veiksmų, kuriais siekiama užkirsti kelią masiniams žiaurumams ar juos nutraukti, projektus. Daugiašaliuose forumuose – visų pirma JT, TFĮ ir tarptautinėse teisingumo organizacijose – ES sustiprins savo įtaką ir užsitikrins didesnį matomumą ir sanglaudą. Sieksime kuo vienodesnio atstovavimo euro zonai Tarptautiniame valiutos fonde.

Investavimas. Tikėjimas Jungtinėmis Tautomis reiškia investavimą į jų veiklą, visų pirma taikos palaikymo, tarpininkavimo, taikos kūrimo ir humanitarines funkcijas. ES ir jos valstybės narės, jau taip daugiausia prisidedančios prie JT humanitarinių agentūrų veiklos, dar daugiau investuos į jų darbą. BSGP galėtų dar labiau padėti JT taikos palaikymo veikloje ir ją papildyti rengiant pereinamojo laikotarpio, stabilizavimo ar kitas operacijas. ES taip pat didins sąveiką su JT taikos kūrimo pastangomis užtikrindama didesnę koordinavimą BSGP pajėgumų stiprinimo misijų planavimo, raidos ir nutraukimo nestabiliuose situacijose srityse.

Įgyvendinimas. ES taps įsipareigojimų darnaus vystymosi ir klimato kaitos srityje įgyvendinimo pavyzdžiu. Ji padidins kovos su klimato kaita finansavimą, skatins klimato aspekto įtraukimą į daugiašalius forumus, kels Paryžiaus susitarime numatytos peržiūros tikslą ir sieks švarios energijos sąnaudų sumažinimo. Įgyvendinant partnerystę nustojus galioti Kotonu susitarimui ir skatinant reformas vystymosi politikos srityje, įskaitant ES konsensuą dėl vystymosi, bus vadovaujamasi darnaus vystymosi tikslais (DVT). Be to, įgyvendinant DVT reikės pokyčių visų sričių vidaus ir išorės politikoje, reikės paskatinti viešojo ir privačiojo sektorių partnerystes ir panaudoti Europos investicijų banko (EIB) patirtį techninės pagalbos teikimo ir pajėgumų stiprinimo besivystančiose ir vidutinės pajamos gaunančiose šalyse srityse.

Intensyvėjimas. ES kaip didžiausia pasaulio ekonomika yra pagrindinė iniciatorė pasaulinės prekybos ir investicijų srityse – pastarosiose taisyklės galima dar labiau suintensyvinti. Mūsų klestėjimas priklauso nuo atviros, taisyklėmis pagrįstos ekonominės sistemos su iš tiesų vienodomis sąlygomis – ekonominės diplomatijos veiksmais ši sritis bus dar labiau propaguojama. Toliau sieksime visapusiškų laisvosios prekybos susitarimų su JAV, Japonija, MERCOSUR, Indija, ASEAN ir kitais, nes tai yra pasaulinės laisvos prekybos pagrindas. Plataus užmojo susitarimai, pagrįsti abipuse nauda, pvz., TPIP ir IEPS, gali paskatinti tarptautinius reguliavimo standartus, vartotojų apsaugą, taip pat darbo, aplinkos, sveikatos ir saugos normas. Naujos kartos prekybos susitarimai, apimantys paslaugas, skaitmeninę ekonomiką, energetiką ir žaliavas, gali sumažinti teisinį nenuoseklumą bei kliūtis ir padėti reglamentuoti prieigą prie gamtos išteklių. ES užtikrins, kad visi jos prekybos susitarimai būtų toliau įgyvendinami taip, kad būtų padėta grąžinti Pasaulio prekybos organizaciją (PPO) į pasaulinių derybų centrą. Su ES interesu turėti atvirą ir sąžiningą ekonominę sistemą yra susijęs pasaulinio jūrų sektoriaus augimo ir jūrų saugumo poreikis, užtikrinant atvirus ir apsaugotus vandenynų ir jūrų kelius, nes tai yra esminis prekybos ir prieigos prie gamtos išteklių veiksnys. ES prisidės prie pasaulinio jūrų saugumo, remdamasi savo patirtimi Indijos vandenyne bei Viduržemio jūroje ir ištirdama galimybes Gvinėjos įlankoje, Pietų Kinijos jūroje ir Malakos sąsiauryje. Kaip pasaulinė jūrų saugumo užtikrintoją ES sieks dar didesnio JT jūrų teisės konvencijos, įskaitant jos ginčų sprendimo mechanizmus, visuotinio taikymo ir įgyvendinimo. Taip pat skatinsime jūrų išteklių ir biologinės įvairovės išsaugojimą ir tausų naudojimą bei mėlynosios ekonomikos augimą stengdamiesi panaikinti teisinės spragas ir didindami žinias bei informuotumą apie vandenynus.

Išplėtimas. Sieksime išplėsti tarptautinių normų, režimų ir institucijų veiklos aprėptį. Masinio naikinimo ginklų ir jų siuntimo į taikinį sistemų platinimas vis labiau kelia grėsmę Europai ir platesniam pasauliui. ES tvirtai remis prisijungimą prie daugiašalių nusiginklavimo, neplatavimo ir ginklų kontrolės sutarčių ir režimų, visuotinį jų taikymą, visapusišką įgyvendinimą ir vykdymo užtikrinimą. Panaudosime visas turimas priemones siekdami padėti išspręsti su platinimu susijusias krizes – tą jau sėkmingai padarėme Irano branduolinės programos atveju. ES aktyviai dalyvaus taikant eksporto kontrolės režimus, sugriežtins bendras taisykles, reglamentuojančias valstybių narių karinės įrangos, įskaitant dvejojo naudojimo prekes, ir technologijų eksporto politiką ir remis eksporto kontrolės valdžios institucijas trečiosiose šalyse ir technines įstaigas, palaikančias eksporto kontrolės režimus. ES taip pat propaguos atsakomybę apsaugoti tarptautinę humanitarinę teisę, tarptautinę žmogaus teisių teisę ir tarptautinę baudžiamąją teisę. Remsime JT žmogaus teisių tarybą ir skatinsime kuo platesnį Tarptautinio baudžiamojo teismo bei Tarptautinio Teisingumo Teismo jurisdikcijos pripažinimą.

Plėtojimas. Pasaulinių reikalų kontekste būtina toliau plėtoti taisykles siekiant užtikrinti saugumą ir tvaryą prieigą prie visiems bendrų pasaulinių išteklių. ES bus į ateitį žvelgianti veikėja kibernetinėje srityje, sauganti mūsų ypatingos svarbos turtą ir vertybes skaitmeniniame pasaulyje, visų pirma skatindama laisvą ir saugų pasaulinį internetą. Toliau su savo partneriais vykdysime diplomatijos veiksmus bei stiprinsime pajėgumus kibernetinėje srityje ir sieksime susitarimų dėl atsakingo valstybių elgesio kibernetinėje erdvėje remiantis galiojančia tarptautine teise. Remsime daugiašalį skaitmeninį valdymą ir visuotinę bendradarbiavimo sistemą kibernetinio saugumo srityje, laikantis laisvo informacijos srauto principo. Kalbant apie kosmosą, propaguosime mūsų kosmoso technologijų autonomiškumą bei saugumą ir dirbsime atsakingo elgesio kosmose principų nustatymo srityje – galbūt priimsime savanorišką tarptautinį elgesio kodeksą. Energetikos srityje skatinsime daugiašalius mechanizmus, kuriais siekiama užtikrinti tvarios energijos modelius tiek plėtodami savo pačių tvaryą politiką, tiek intensyvindami dialogą su pagrindiniais energijos vartotojais ir gamintojais. Sveikatos srityje sieksime veiksmingesnės pasaulinių pandemijų prevencijos, nustatymo ir reagavimo į jas. Visuotinės taisyklės taip pat būtinos tokiose srityse kaip biotechnologijos, dirbtinis intelektas, robotika ir nuotoliniu būdu pilotuojamų orlaivių sistemos, siekiant išvengti susijusių pavojų saugumui ir pasinaudoti jų teikiama ekonomine nauda. Visais šiais klausimais ES skatins keistis informacija atitinkamuose daugiašaliuose forumuose siekdama inicijuoti taisyklių plėtoją ir kurti partnerystes pasaulinių reikalų kontekste.

Partnerystės. ES rodys pavyzdį pasaulinio valdymo srityje. Tačiau pati viena ji negali pasiekti rezultatų. Ji veiks kaip darbotvarkės kūrėja, sujungėja, koordinatore ir tarpininkė į tinklą sujungtame veikėjų žiniatinklyje. Ji palaikys partnerystę su valstybėmis ir organizacijomis, taip pat su privačiuoju sektoriumi ir pilietine visuomene. Daugeliu pasaulinio valdymo klausimų dirbsime su JT kaip daugiašalės sistemos struktūra ir vienu iš pagrindinių Sąjungos partneriu, su kitais pagrindiniais partneriais, pavyzdžiui, JAV, su regioninėmis organizacijomis ir vienminčiais bei strateginiais partneriais Azijoje, Afrikoje ir Amerikos žemynuose. ES taip pat investuos į itin svarbius nevalstybinius subjektus, visų pirma pilietinės visuomenės subjektus. Nepaisant dažnėjančių represijų, pasaulinė pilietinė visuomenė auga ir skatina naujas aktyvumo rūšis. ES patobulins pilietinių veikėjų, visų pirma žmogaus teisių gynėjų, apsaugos ir įgalėjimo priemones, palaikydama gyvybingą pilietinę visuomenę pasauliniu mastu.

Veiksmingo pasaulinio valdymo užtikrinimo forma gali skirtis kiekvienu konkrečiu atveju. Kibernetinėje srityje pasaulinis valdymas priklauso nuo valstybių, tarptautinių organizacijų, pramonės, pilietinės visuomenės ir techninių ekspertų tarpusavio pažangiojo aljanso. Daugiašališkumo jūrų srityje klausimu ES dirbs kartu su JT ir jos specializuotosiomis agentūromis, NATO, mūsų strateginiais partneriais ir ASEAN. Humanitarinių veiksmų, darnaus vystymosi ir klimato kaitos klausimais ES bendradarbiaus su JT ir G 20, taip pat su naujais paramos teikėjais, pilietine visuomene ir privačiuoju sektoriumi. Kovos su terorizmu srityje stiprinsime dialogą su JT, taip pat kursime plataus masto partnerystes su valstybėmis, regioninėmis organizacijomis, pilietine visuomene ir privačiuoju sektoriuje tokiais klausimais kaip kova su smurtiniu ekstremizmu ir teroristų finansavimu.

4. NUO VIZIJOS PRIE VEIKSMŲ

Sieksime savo prioritetų nuosekliai ir koordinuotai panaudodami savo neprilygstamus tinklus, ekonominę įtaką ir visas turimas priemones. Tačiau kad pasiektume savo tikslų, privalome visi kartu investuoti į patikimą, reaguojančią ir susietą Sąjungą.

Patikima Sąjunga

Siekiant atsakingai imtis veiksmų pasaulyje, itin svarbu patikimumas. ES patikimumas priklauso nuo mūsų vieningumo, gausių pasiekimų, ilgalaikio patrauklumo, mūsų politikos veiksmingumo bei nuoseklumo ir mūsų vertybių laikymosi. Siekiant stipresnės Sąjungos reikia investuoti į visus užsienio politikos aspektus – nuo mokslinių tyrimų ir klimato iki infrastruktūros ir judumo, nuo prekybos ir sankcijų iki diplomatijos ir vystymosi.

Esant nestabiliai padėčiai pasaulyje švelniosios galios nepakanka – privalome didinti savo patikimumą saugumo ir gynybos srityse. Siekiant reaguoti į išorės krizes, stiprinti mūsų partnerių pajėgumus ir apsaugoti Europą, valstybės narės privalo pakankamai išlaidų skirti gynybai, kuo veiksmingiau panaudoti išteklius ir laikytis kolektyvinio įsipareigojimo – 20 % gynybos srities biudžeto skirti įrangos įsigijimui ir moksliniams tyrimams bei technologijoms. Pajėgumai turėtų būti plėtojami užtikrinant kuo didesnę sąveikumą ir bendrumą, ir, jei įmanoma, jie turėtų būti panaudoti remiant ES, NATO, JT ir kitas tarptautines pastangas. Nors sektoriaus strategijoje, dėl kurios turi susitarti Taryba, turėtų būti išsamiau nurodytas civilinių ir karinių tikslų mastas, uždaviniai, reikalavimai ir pajėgumų srities prioritetai, susiję su šia strategija, kai kurias iš šių sričių jau galima apibrėžti vadovaujantis Europos Vadovų Tarybos priimtais įsipareigojimais.

Pirma, Europos saugumas priklauso nuo geresnių bendrų vidaus ir išorės grėsmių bei uždavinių įvertinimų. Europiečiai privalo gerinti srautų, turinčių poveikį saugumui, stebėseną ir kontrolę. Tam reikia investuoti į žvalgybą, sekimą ir išžvalgymą, įskaitant nuotoliniu būdu pilotuojamų orlaivių sistemas, palydovinio ryšio priemones, ir į autonomišką prieigą prie kosmoso ir nuolatinį Žemės stebėjimą. Kovos su terorizmu srityje valstybės narės privalo įgyvendinti teisės aktus, susijusius su sprogmenimis, šaunamaisiais ginklais ir keleivio duomenų įrašais (PNR), taip pat investuoti į gebėjimus aptikimo srityje ir tarpvalstybinį ginklų atsekamumą. Antra, europiečiai privalo investuoti į skaitmeninius pajėgumus siekiant užtikrinti duomenų, tinklų ir ypatingos svarbos infrastruktūros saugumą Europos skaitmeninėje erdvėje. Siekdami didinti savo atsparumą, privalome plėtoti pajėgumus patikimų skaitmeninių paslaugų bei produktų ir kibernetinių technologijų srityse. Skatinsime didinti investicijas ir ugdyti gebėjimus visose valstybėse narėse, pasitelkdami mokslinių tyrimų ir technologinės plėtros srities bendradarbiavimo programas, mokymo, pratybų ir viešųjų pirkimų programas. Trečia, kalbant apie pažangiausius karinius pajėgumus, valstybės narės privalo užtikrinti, kad visa pagrindinė įranga būtų tinkama reaguoti į išorės krizes ir užtikrinti Europos saugumą. Tai reiškia, kad reikia turėti platų spektrą sausumos, oro, kosmoso ir jūrinių pajėgumų, įskaitant strateginius veiksnius.

Tam, kad valstybės narės galėtų įgyti ir išlaikyti šiuos pajėgumus, bendradarbiavimas gynybos srityje joms privalės tapti norma. Valstybės narės išlaiko suverenitetą priimdamos gynybos srities sprendimus; vis dėlto, pajėgumų trūkumo klausimui spręsti nacionalinių gynybos programų nepakanka. Vis dar esame gerokai nutolę nuo kolektyvinių tikslų, įskaitant tikslą užtikrinti 35 % bendrų įrangai skirtų išlaidų bendradarbiavimo pirkimuose. Savanoriškas požiūris į bendradarbiavimą gynybos srityje turi virsti realiais įsipareigojimais. Metinis suderintas peržiūros procesas ES lygmeniu siekiant aptarti valstybių narių karinių išlaidų planus galėtų padėti užtikrinti didesnę nuoseklumą gynybos planavimo ir pajėgumų plėtojimo srityse. Tai turėtų būti daroma užtikrinant visapusišką suderinamumą su NATO gynybos planavimo procesu. Europos gynybos agentūrai (EGA) tenka itin svarbus vaidmuo stiprinant Pajėgumų plėtojimo planą, veikiant kaip sąsaja tarp valstybių narių ir Komisijos, ir padedant valstybėms narėms plėtoti pajėgumus, susijusius su šioje strategijoje išdėstytais politiniais tikslais.

Valstybės narės bus nuolat skatinamos bendradarbiauti gynybos srityje. Reguliarus EGA nustatytų kriterijų vertinimas gali sudaryti pozityvų valstybių narių tarpusavio spaudimą. Ypač svarbu tai, kad ES finansavimas gynybos srities moksliniams tyrimams ir technologijoms, kuris visų pirma bus aptartas daugiamečių finansinės programos laikotarpio vidurio peržiūroje, o paskui – visapusiškoje programoje kitame biudžeto cikle, bus naudingas plėtojant gynybos pajėgumus, kurių reikia Europai.

Darni, novatoriška ir konkurencinga Europos gynybos pramonė yra labai svarbi Europos strateginiam savarankiškumui ir patikimai BSGP. Ji taip pat gali skatinti ekonomikos augimą ir darbo vietų kūrimą. Tvirtai Europos gynybos, technologinei ir pramoninei bazei reikalinga sąžininga, veikianti ir skaidri vidaus rinka, tiekimo saugumas ir struktūrinis dialogas su gynybos srities pramonės sektoriais. Be to, mažųjų ir vidutinių įmonių (MVI) dalyvavimo gynybos sektoriaus veikloje užtikrinimas gali padėti stiprinti inovacijas ir investicijas į ateities karines technologijas.

Reaguojanti Sąjunga

Gyvename pasaulyje, kuriam būdingas nuspėjamas nenuspėjamumas. Todėl pasirūpinsime priemonėmis, kad galėtume greičiau ir lanksčiau reaguoti į nežinomybę ateityje. Kad Sąjunga galėtų geriau reaguoti reikia pokyčių. Mums jie reikalingi diplomatijos, BSGP ir vystymosi srityse, taip pat investuojant į žinių bazę, kuria grindžiami mūsų išorės veiksmai.

Pirma, mūsų diplomatiniai veiksmai turi būti visapusiškai paremti Lisabonos sutartimi. ES užsienio politika nėra solo partija, tai orkestras, kuris groja iš tos pačios partitūros. Mūsų įvairovė yra didžiulis privalumas, jei esame vieningi ir dirbame derindami savo veiksmus. Valstybių narių tarpusavio bendradarbiavimas gali padėti sustiprinti mūsų veiksmus pasaulyje. Vyriausiasis įgaliotinis gali paprašyti valstybės narės arba valstybių narių, kurios pageidauja ir gali prisidėti, grupės Tarybos atsakomybe įgyvendinti Tarybos sutartas pozicijas. Vyriausiasis įgaliotinis visapusiškai informuos Tarybą ir užtikrins suderinamumą su sutartomis ES politikos kryptimis.

Antra, BSGP privalo tapti spartesnė ir veiksmingesnė. Europiečiai turi būti pasirengę greitai reaguoti į krizes visapusiškai laikantis JT Chartijos. Todėl būtina, kad valstybės narės, vykdydamos mokymus ir pratybas, padidintų savo pajėgų dislokavimo galimybes ir sąveikumą. Privalome vystyti greitojo ragavimo pajėgumus, be kita ko, šalinant procedūrines, finansines ir politines kliūtis, kurios trukdo kovinių grupių dislokavimui bei pajėgų kūrimui ir mažina BSGP karinių operacijų veiksmingumą. Tuo pačiu metu privalome toliau plėtoti mūsų civilines misijas – BSGP skiriamąjį ženklą, skatinant pajėgų kūrimą, spartinant dislokavimą ir organizuojant tinkamus mokymus, pagrįstus ES masto mokymo programomis. Be to, siekiant reaguojančios BSGP taip pat reikia supaprastinti mūsų institucinę struktūrą. Privalome sustiprinti operacinį planavimą ir veiksmų struktūras, taip pat kurti glaudesnius civilinių ir karinių struktūrų bei misijų ryšius, turint omenyje, kad jos gali būti dislokuotos toje pačioje veiksmų vietoje. Šioje srityje reikėtų išnagrinėti sustiprinto valstybių narių bendradarbiavimo galimybes. Jei jis bus sėkmingas ir pasikartojantis, tai galės paskatinti struktūriškesnės formos bendradarbiavimą, visapusiškai išnaudojant Lisabonos sutarties teikiamą potencialą.

Trečia, vystymosi politika taps lankstesnė ir suderinta su mūsų strateginiais prioritetais. Dar kartą patvirtiname mūsų kolektyvinį įsipareigojimą pasiekti 0,7 % OPV/BNP tikslą laikantis DAC principų. Vystymosi fondų lėšos privalo būti stabilios; vis dėlto, dėl ilgų programavimo ciklų ES parama nepanaudojama laiku ir mūsų matomumas bei poveikis gali sumažėti. Turėtų būti galima lanksčiau panaudoti ribotas sumas veiklai vietoje vykdyti, ypač konfliktų prevencijos ir paramos pilietinei visuomenei srityje. Komisijoje bus suteikta lankstumo finansinių priemonių atžvilgiu, sudarant galimybę panaudoti nepanaudotas konkrečių metų lėšas, kurios turi būti perkeltos į kitus metus, siekiant reaguoti į krizes. Tai taip pat padės užpildyti spragas tarp finansinių priemonių ir išlaidų kategorijų. Tuo pačiu atėjo laikas apsvarstyti galimybę sumažinti priemonių skaičių, kad būtų sustiprintas mūsų nuoseklumas ir lankstumas, kartu didinant bendrą vystymuisi skirtą sumą.

Išorės veiksmai, kuriais reaguojama, turi būti paremti tvirta žinių baze. Norint taikyti tikslinį požiūrį į atsparumą, konfliktų prevenciją ir sprendimą, reikia užtikrinti geresnį informuotumą apie padėtį. ES investuos į EIVT ir vykdys geresnį institucijų ir valstybių narių veiklos koordinavimą. Užtikrinti, kad mūsų skirtingos nacionalinės kultūros pasitarnautų mūsų bendriems interesams yra iššūkis, tačiau mums prieinama talentų bazė yra neprilygstama. Kad tuo būtų kuo geriau pasinaudota, investuosime į žmones, visu pirma tuos, kurie yra veiksmų vietoje. Tai reiškia, kad sieksime suteikti mūsų delegacijoms reikiamas ekspertines žinias, be kita ko, konkrečių sektorių klausimais ir vietos kalbomis, vertinant tam tikro regiono patirtį ir jame įgytą patirtį, stiprinant delegacijų politinius skyrius ir skatinant operatyvinius darbuotojus naudoti savo ekspertines žinias labiau politiniu lygmeniu. Tai reiškia, kad stiprinsime moterų dalyvavimą formuojant užsienio politiką. Tai reiškia, kad investuosime į ES išankstinio perspėjimo apie konfliktus sistemą ir kad vykdydami visus savo išorės veiksmus atsižvelgsime į konfliktus ir teises. Taip pat sieksime, kad valstybių narių ambasados, ES delegacijos, Komisijos tarnybos, ES specialieji įgaliotiniai ir BSGP misijos intensyviau keistųsi informacija ir bendrai teiktų ataskaitas, vykdytų analizę ir planuotų reagavimą. Skatinsime mūsų ir regioninių bei tarptautinių organizacijų, pilietinės visuomenės, akademinės bendruomenės, ekspertų grupių ir privačiojo sektoriaus tarpusavio sąveiką. Tai darysime tiek tradiciniais būdais – vesdami dialogą, vykdydami bendradarbiavimą ir teikdami paramą, – tiek novatoriškomis formomis, kaip antai pasitelkę mainus, dislokuotą personalą, bendrą infrastruktūrą, žinias ir kūrybingumą mūsų sistemoje.

Susieta Sąjunga

Galiausiai, mūsų išorės veiksmai bus labiau susieti. Daugelį metų šiuo tikslu buvo imamasi svarbių žingsnių: tai, be kita ko, apima institucines naujoves, pavyzdžiui, Lisabonos sutartimi buvo sukurta dviguba pareigybė – vyriausiasis įgaliotinis ir Europos Komisijos pirmininko pavaduotojas, taip pat įkurta Europos išorės veiksmų tarnyba (EIVT). Pasaulyje atliekamo ES darnaus vaidmens pagrindas yra tvirta EIVT, bendradarbiaujanti su kitomis ES institucijomis. Suderinamumo užtikrinimo pastangos taip pat apima politikos naujoves, pavyzdžiui, „visapusišką požiūrį į konfliktus ir krizes“ ir bendrą programavimą vystomojo bendradarbiavimo srityje; jos turi būti dar labiau stiprinamos. Be kita ko, naujos mūsų susietų išorės veiksmų sritys yra energetinė diplomatija, kultūros diplomatija ir ekonominė diplomatija.

Labiau klestinčiai Sąjungai užtikrinti reikia nustatyti ekonominius prioritetus santykiuose su visomis šalimis ir regionais ir juos integruoti į visų sričių vidaus politikos išorės aspektus. Kad Sąjunga labiau klestėtų, būtinas didesnis ES ir valstybių narių, EIB ir privačiojo sektoriaus veiklos koordinavimas. Darnaus vystymosi tikslai (DVT) taip pat gali padėti greičiau užtikrinti tokį suderinamumą. Juos įgyvendinus bus užtikrintas mūsų politikos sričių vidaus ir išorės aspektų tarpusavio suderinamumas bei finansinių priemonių suderinamumas. Tai suteikia mums galimybių plėtoti naujus dotacijų, paskolų ir privačiojo bei viešojo sektorių partnerysčių derinimo būdus. DVT taip pat mus skatina išplėsti politikos suderinamumo vystymosi labui principą ir jį taikyti kitoms politikos sritims, taip pat ragina Komisijos tarnybas, institucijas ir valstybes nares vykdyti bendrą analizę ir bendradarbiauti.

Mūsų veiksmai vidaus ir išorės politikos srityse turi būti labiau susieti. Reaguojant į migracijos reiškinį reikia, pavyzdžiui, imtis suderintų ir žmogaus teisių principus atitinkančių politikos priemonių, kuriomis sprendžiami srautų valdymo ir struktūrinių priežasčių klausimai. Tai reiškia, kad turi būti pašalinta migracijai svarbių išorės politikos sričių fragmentacija. Visų pirma kursime tvirtesnes humanitarinės ir vystymosi srities pastangų sąsajas, tuo tikslu vykdydami bendrą rizikos analizę, daugiametį programavimą ir finansavimą. Be to, užtikrinsime, kad skirtingų sričių išorės politika ir priemonėmis (nuo diplomatijos ir BSGP iki vystymosi ir klimato sričių) būtų atsižvelgiama į migracijos aspektą ir kad jos būtų suderinamos su vidaus politika ir priemonėmis sienų valdymo, vidaus saugumo, prieglobsčio, užimtumo, kultūros ir švietimo srityse.

Saugumo požiūriu terorizmui, hibridinėms grėsmėms ir organizuotam nusikalstamumui sienos neegzistuoja. Todėl būtinos glaudesnės institucinės sąsajos tarp mūsų išorės veiksmų ir laisvės, saugumo ir teisingumo vidaus erdvės. Glaudesnės sąsajos bus plėtojamose bendruose Tarybos posėdžiuose ir pasitelkiant jungtines EIVT ir Komisijos darbo grupes. Taip pat reikia geriau susieti gynybos politiką su politikos sritimis, apimančiomis vidaus rinką, pramonę ir kosmosą. Valstybių narių pastangos taip pat turėtų būti labiau susietos: turi būti stiprinamas mūsų teisėsaugos, teisminių ir žvalgybos tarnybų bendradarbiavimas. Turime išnaudoti visą Europolo ir Eurojusto teikiamą potencialą ir suteikti daugiau paramos ES žvalgybos analizės centrui. Turime teikti žvalgybos informaciją Europos duomenų bazėms ir koordinuoti iš jų gaunamą žvalgybos informaciją, ir panaudoti IRT, įskaitant didelių duomenų kiekių analizę, geresniam informuotumui apie padėtį užtikrinti. Mūsų piliečiams reikalinga geresnė apsauga, be kita ko, trečiosiose šalyse, ir tuo tikslu valstybės narės turi tarpusavyje nustatyti jungtinius nenumatytų atvejų planus ir rengti reagavimo į krizes pratybas.

Mūsų veiksmai saugumo ir vystymosi politikos srityse turi būti labiau susieti. BSGP pajėgumų stiprinimo misijos turi būti derinamos atsižvelgiant į Komisijos atliekamą darbą saugumo sektoriaus ir teisinės valstybės srityse. Pajėgumų stiprinimo saugumui ir vystymuisi remti iniciatyva gali atlikti vieną iš svarbiausių vaidmenų užtikrinant, kad mūsų partneriai įgalėtų ir sugebėtų užkirsti kelią krizėms ir į jas reaguoti; reikės, kad šią iniciatyvą finansiškai remtų ES. Mūsų taikos politika taip pat turi būti užtikrintas sklandesnis perėjimas nuo trumpalaikio krizės valdymo iki ilgalaikio taikos kūrimo, kad būtų išvengta spragų konflikto cikle. Ilgalaikis darbas prevencinės taikos, atsparumo ir žmogaus teisių srityse turi būti siejamas su reagavimo į krizes priemonėmis, pasitelkiant humanitarinę pagalbą, BSGP, sankcijas ir diplomaciją.

Galiausiai, sistemingai integruosime žmogaus teisių ir lyties klausimus į politikos sektorius ir institucijas, taip pat sistemingai skatinsime glaudesnę koordinavimą skaitmeniniais klausimais. Reikia užtikrinti didesnę EIVT ir Komisijos informuotumą ir ekspertines žinias tokiais klausimais. Geresnis institucijų veiklos koordinavimas taip pat padėtų užtikrinti daugiau nuoseklumo ir skleisti geriausios praktikos pavyzdžius, ir taip padėtų kurti stipresnę Sąjungą ir atsparesnę, taikesnę ir darnesnę pasaulį.

Tolesni veiksmai

Ši strategija yra grindžiama stipresnės Sąjungos vizija ir užmoju sukurti tokią Sąjungą, norinčią ir galinčią daryti teigiamą poveikį savo piliečiams ir pasaulyje. Dabar turime tai sparčiai įgyvendinti veiksmais. Pirma, peržiūrėsime savo esamas sektorių strategijas, taip pat parengsime ir įgyvendinsime naujas temines arba geografines strategijas laikydamiesi šios strategijos politinių prioritetų. Tokį darbą reikia pradėti, kai visi atitinkami subjektai nedelsdami susitars dėl aiškių procedūrų ir laikotarpių. Antra, pačią visuotinę ES strategiją reikės reguliariai peržiūrėti, konsultuojantis su Taryba, Komisija ir Europos Parlamentu. Kasmet apžvelgsime su strategija susijusią padėtį ir nurodysime, kokiose srityse reikalingas tolesnis įgyvendinimas. Galiausiai, kai tik ES ir jos valstybės narės manys, kad yra būtina, bus pradėtas naujas strateginio svarstymo procesas, kad Sąjunga galėtų šiais laikais veiksmingai žengti pirmyn. Mūsų piliečiai yra verti tikros Sąjungos, kuri propaguoja mūsų bendrus interesus, veikdama atsakingai ir palaikydama partnerystę su kitais.